

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

22

LUMEA TRANZISTORILOR

Drumurile Luceafărului
CE-AȚI DORI SĂ GĂSIȚI
ÎN MAGAZINE?

Anul XIII nr. 22 (470) — 30 mai 1964

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

ZIUA COPILULUI

de Aurel BARANGA

O statistică sanitară recentă, purtând girul celor mai oficiale foruri, menționa că în Salvador mor anual jumătate din copiii născuți, asta pînă la vîrsta de un an, iar mai tîrziu, pînă la cinci, cam trei sferturi. Socoteala e într-adevăr cutremurătoare, dar dacă stăm și ne cugetăm bine, pînă acum douăzeci de ani asemenea fapte — chiar dacă nu pînă la concurența unui coeficient atît de ridicat — se întimplau și pe la noi. Disprețul pentru om debuta cu indiferența pentru puiul lui, socotit, veacuri de-a rîndul, o povară. Am colindat odinioară sate unde femeile nășteau în cîmp prunci, morți curînd de „fălcariță“, fiindcă singura asistență care funcționa la nașterea lor era a vreunei moașe empirice, un soi de vrăjitoare stupidă ce presăra fărina cu bacilii tetanosului peste plaga ombilicală a noului venit pe lume. Cine putea visa la ora aceea o casă de naștere salubră sau o creșă? Să mai amintim de felul cum arătau școlile pînă acum două decenii, cu clădirile lor mai mult decît modeste, cu lipsa cronică de săli de clasă, fără laboratoare, fără materiale demonstrative? Mi-am amintit toate acestea în ajunul Zilei copilului, aniversare sărbătorită la 1 Iunie și în tot cursul anului, clipă de clipă. Fiindcă niciodată copilul, această minune a lumii, această imensă și inegalabilă bucurie a omului, certitudinea și speranța lui, nu s-a bucurat de o asemenea atenție, grijă și dragoste ca astăzi la noi. Il văd venind pe lume în condiții de salubritate, îngrijit cu o atenție devotată, sub ochii pricepuți ai unor părinți ce și-au ridicat profesiunea la pragul devotamentului, și-l văd apoi urmînd la școli unde toate aptitudinile îi sînt dezvoltate, sub o supraveghere competentă, optimă. Copilul de azi — spre deosebire de cel de odinioară, străin oriunde — e acasă pretutindeni: sălile de gimnastică, terenurile de sport, palatele și casele de pionieri, cinematografele cu filme exclusiv închinată vîrstei sale — toate sînt ale lui și spre fericirea sa.

Acum treizeci de ani exista o zi a copilului și am asistat și eu la cîteva, ca să mă întorc acasă mîhnit și înlăcrimat. Fiul bancherului X sau fiica industriașului Y își sărbătoreau ziua sub supravegherea guvernanelor franțuzite. În casele lor se aprindeau atunci lumini și erau chemați la o petrecere de cîteva ceasuri și copii mai săraci — fiindcă într-o asemenea zi funcționau un soi de filantropie și generozitate păcătoase, care îngăduiau amestecul temporar al straturilor sociale. Am fost și eu la asemenea zile ale copiilor, zile triste și cenușii, al căror gust amar mi-a rămas pînă astăzi în cerul gurii. Sărbătorim astăzi ziua copiilor noștri, a tuturor copiilor noștri, a acestor ființe fericite, născute sub soarele noii orînduirii. Iată, școlile sînt pregătite sărbătorește, terenurile de sport pavoazate, casele de pionieri s-au întrecut în grija lor de a pregăti oaspeților surprize, chiar pentru cei mai mici sub vîrsta de cinci ani, chiar și pentru ei, avem un program special la care își dau — cum se spune cu un termen tehnic — concursul păpușari și operatori de cinema care le vor prezenta filme speciale adecvate priceperii lor. Ba nu, mai e ceva: și un concurs: de trotinete. Cine iese primul, va primi un dar pe care nu-l divulgăm, ca să păstrăm intactă surpriza competiției.

★

În 1934 Sahia scria: „Fiecare copil de muncitor ce vine astăzi pe lume la noi, e un orfan“. Treizeci de ani mai tîrziu lucrurile arată altfel: fiecare copil ce vine astăzi pe lume la noi își are părinții care i-au dat viață și încă unul, mare, mare, de optsprezece milioane de oameni, care se cheamă poporul român. De aceea sărbătorim Ziua copilului la 1 Iunie și în fiecare zi.

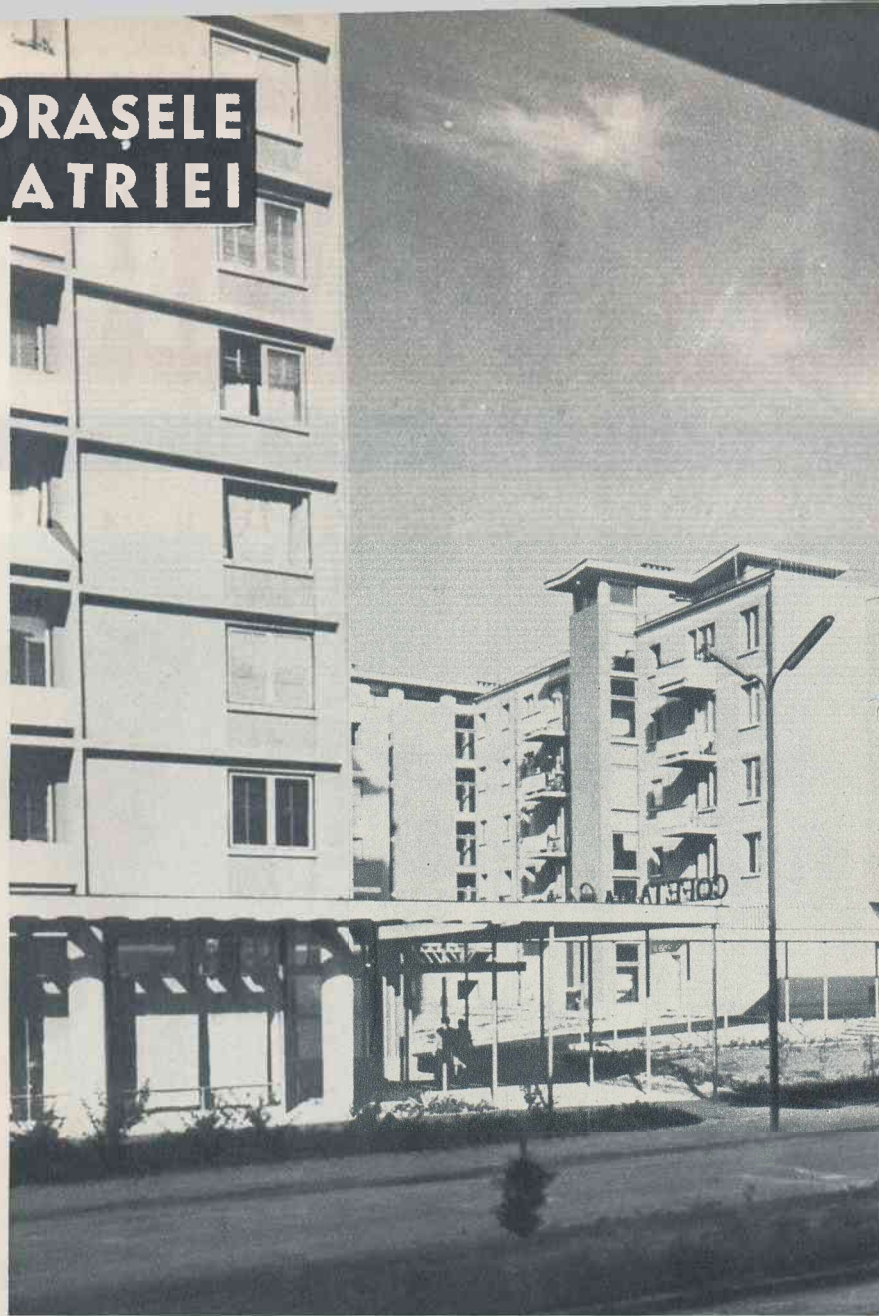

COPERTA
NOASTRĂ

Gîngășle.

Fotografie de
A. MIHAILOPOL

ORAȘELE PATRIEI

Linia modernă, elegantă a numeroaselor blocuri care se construiesc la Baia-Mare indică de pe acum profilul viitor al orașului nou.

Zile de mai pe malul

Săsarului

Cuvintele purtate de oameni în urcușul veacurilor par câteodată în tezaurul limbii stratificate ca fișile de pământ care dezvăluie, la săpături arheologice, trepte de civilizație. De aceea nu cred că nu există un miez de adevăr în păreri comparatiștilor care vorbesc despre o paleontologie lingvistică. Fără a merge prea departe, în cine știe ce hazarde ori pretențioase teorii lingvistice și nici în cine știe ce vechi timpuri, nu-i rău să încercăm, vorbind despre Baia-Mare, a desluși, din trecutul cuvintelor, mărturia despre oamenii din partea locului și despre îndeletnicirile lor.

PUȚINĂ FILOLOGIE ȘI PUȚINĂ ISTORIE

Înainte de-a folosi cuvântul de origine franțuzească *mină*, azi unanim răspândit, poporul nostru desemna locul exploatării de minereuri cu alt cuvânt: *baie* („băi de aur, de argint și de aramă” — zice Dinicu Golescu, în urmă cu un veac și mai bine, minelor din Transilvania). Meseria de *miner* se numea *băitar* sau *băieș*, adică lucrător în *baie*. Vechimea cuvântului, care oglindește și vechimea îndeletnicirii, se oglindește și în toponimie. Numeroase așezări urbane românești sau centre muncitorești dezvoltate păstrează denumirea de baie. Dintre ale binecunoscute sînt Baia-Sprie, Baia-Borșa, Baia de Aramă, Baia

de Fier, Baia de Arieș și altele. Dintre aceste localități cea mai cuprinsă — și astăzi în deplină concordanță cu numele pe care de multe secole i l-a dat poporul — e Baia-Mare, cîndva un centru minier și acum reședința regiunii Maramureș.

Cum va fi arătat vechiul oraș, durat în evul mediu, n-avem prea multe a ne întreba. De te apropii de oraș cu trenul, de vii, coborînd cu mașina, pe drumul superb de pe culmea Gutinului sau de planezi domol cu avionul înainte de aterizare, cu neputință să nu vezi la Baia-Mare, dominînd orașul, vestitul Turn Ștefan. E un turn rectangular, cu acoperiș de aramă înverzită asemeni cupolei bisericii Sf. Nicolae din Mala Strana pragheză. E tot ce-a mai rămas (drept care a și fost restaurat cu grijă) dintr-un vechi și se pare imens dom gotic construit prin veacul al XIV-lea.

În jurul lui — cel mai vechi martor — se brodează întregul trecut al așezării. Aproape de

Turnul Ștefan, recente săpături arheologice au dat la iveală o topitorie de metale din veacul al XV-lea, semn evident al vechimii acestei îndeletniciri, nemijlocit legate de existența minelor a căror exploatare este atestată de documente încă în anul 1347. Nu departe de el, la malul Săsarului, cioate de ziduri vechi pomenesc de-o monetărie din veacul al XVI-lea (și deci de dreptul orașului de-a bate mo-

nedă) și mai dinainte încă de zidurile de apărare ale cetății și orașului înălțate în secolul al XV-lea.

Vestigiile amintite, întărite de documentele multe păstrate la muzeul din oraș, vin să confirme nu numai vechimea așezării dar să-și justifice de ce, între băi aceasta și nu alta a fost socotită mare.

Între malul Săsarului și Turnul Ștefan s-au ridicat prin veacul al XVIII-lea, rînduindu-se pe laturile unui vast patulater, casele care pînă mai ieri implineau unicul „centru” al orașului. Sînt zidiri scunde, cu un singur cat, purtînd pecetea barocului și apoi a stilului „Secesion”, care deschid spre piață intrări boltite și ferestre mici, cu zăbrele trainice de fier. Între clădiri se strecoară ulicioare fără trotuare, prin care un automobil anevoie poate răzbate.

Din acest vechi centru pornesc, continuînd laturile patulaterului, cîteva străzi. Casele de zid cu cît se îndepărtează de piață cu atîta scad în înălțime și lărgime, pînă ce se transformă în mici locuințe aproape țărănești. Descreșterea caselor este indicul cel mai elocvent al rînduirii sociale care a înălțat orașul: în centru biserica, marile edificii administrative, cîteva palate ale marilor proprietari de mine, apoi brîul de case ale funcționarilor bine plătiți, negustorilor și conducătorilor de bresle, și-n fine adăposturile celor mulți și mun-

citori, care se pierdeau în amestec cu casele din satele înconjurătoare.

Centrul vechi al Băii-Mari reprezintă așadar nu numai relicve arhitecturale, ci se deschide limpede și convingător ca paginile unui atlas istoric. În același atlas, unde veacurile și rînduirile sociale și-au conturat prezența, se deslușesc și ultimele două decenii din istoria orașului. Este istoria puterii poporului, care a făcut din Baia-Mare — așezare cu 14.000 de locuitori în 1949 — un oraș cu aproape 44.000 locuitori; un oraș a cărui producție industrială a crescut din 1950 pînă astăzi, mai bine de patru ori; un oraș, în fine, care reflectă calitatea de reședință a unei regiuni cu mare putere economică și largi perspective de dezvoltare, a unei regiuni în care vechile îndeletniciri ale localnicilor — minierul și prelucrarea metalelor — au luat o nouă înfățișare și o deosebită amploare.

CE ÎNSEAMNĂ ORAȘUL NOU

Vechiului centru (declarat în întregime sa monument istoric și conservat ca atare) și străzilor lăturalnice vegheate de Turnul Ștefan (propriu-zis orașului Baia-Mare cel din urmă cu două decenii) băimărenii îi spun acum *orașul vechi*. Apariția denumirii nu-i întâmplătoare; ea corespunde unei realități și unei necesități. Realitatea este — bănuiește oricine — existența unui oraș nou.

Noul oraș — din ce în ce mai bine conturat — s-a născut în anii din urmă, în avîntul construcției care a cuprins întreaga țară. El s-a definit astfel pentru că la Baia-Mare toate noile construcții s-au grupat unitar, orașul vechi în strînsa sa alcătuire urbanistică nepermițînd, decît în cazul unei totale demolări, o nouă edificare. De aceea, pornind de la o piață — cu ani în urmă marginea vechiului oraș — s-a conceput desfășurarea noilor construcții pe-o vastă suprafață de aproape o sută de hectare, întîi pe malul stîng și de curînd pe malul drept al Săsarului.

Noul oraș, care însumează vreo 5.000 de apartamente, nu înseamnă numai un mare cartier de locuințe. El cuprinde cel mai modern hotel și restaurant băimărean, cele mai moderne magazine, cele mai moderne și mai bine utilizate ateliere de prestări de servicii și sedii ale diverselor servicii de utilitate publică. Tot aici sînt două din noile școli ale orașului. Noul oraș trăiește deci ca un organism complex, cu viața sa economică și social-culturală.

Firește, nu-i încă desăvîrșit, dar înfăptuirea planurilor din anii următori va impune fără nici o rezervă denumirea pe care localnicii pe drept cuvînt i-au dat-o de pe acum. Fără a avea trebuință de prea multă fantezie și fără a sili prea mult imaginația, putem întrevede în anii ce vin — și nu peste mulți — că Baia-Mare, așa cum o vor cunoaște cei ce-o vor vizita, va fi doar noul oraș. Orașul vechi, cu multiseculara sa istorie — se va păstra ca la Praga sau ca la Varșovia — un vechi și pitoresc cartier-muzeu, mărturisind viitorimii cum va fi fost Baia-Mare pînă în anii construcției socialiste.

Imaginea dezvoltării urbanistice a Băii-Mari rezultată din

Virgil DĂNCIULESCU
(Continuare în pag. 21)

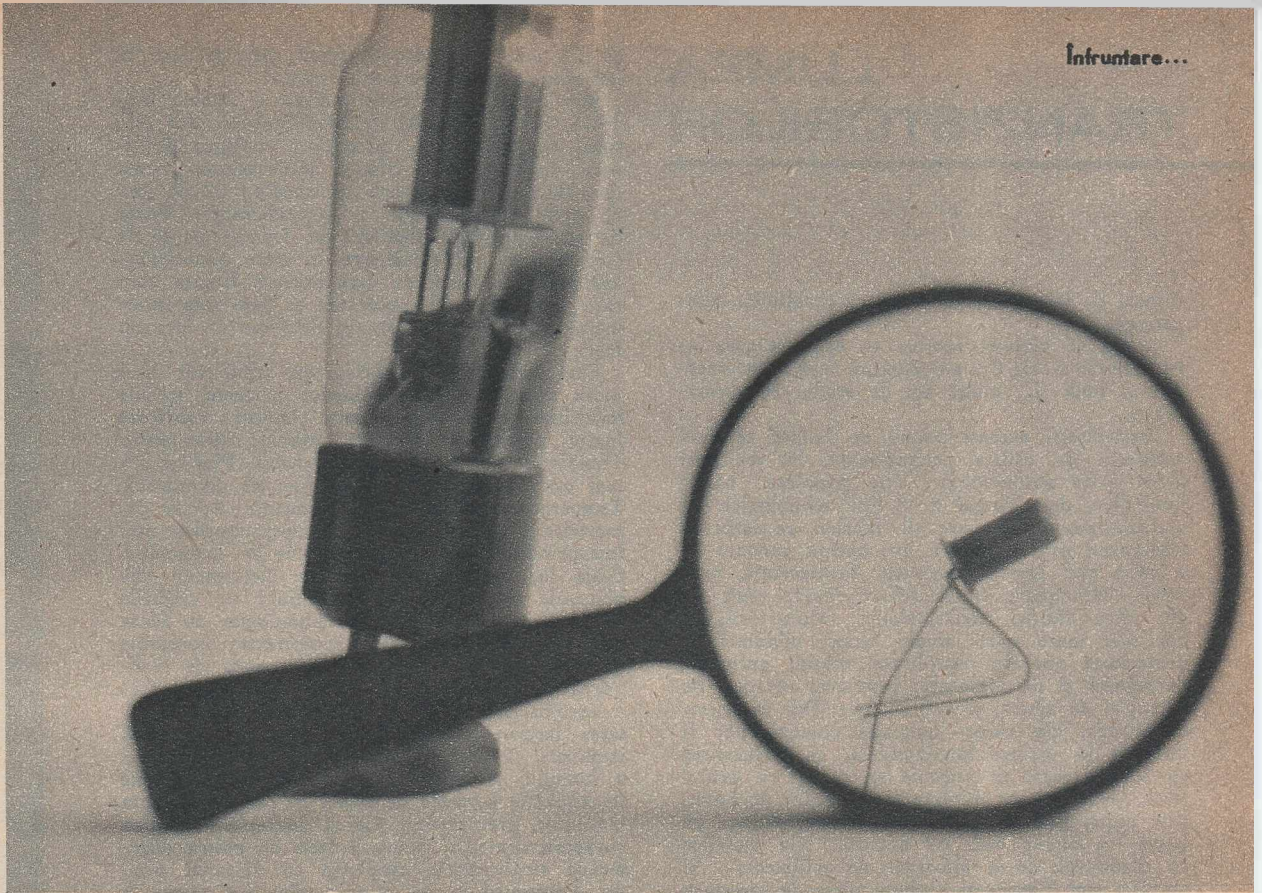
**ALBUM
FOTOGRAFIC
1964:
REGIUNEA IAȘI**

Nu departe de orașul Iași, se află vestitele podgorii ale Cotnariului, renumite în lumea întreagă. Aci vin adesea studenții din cercul științific ce activează pe lângă catedra de viticultură de la Institutul agronomic din Iași, pentru a-și verifica pe teren cunoștințele teoretice.

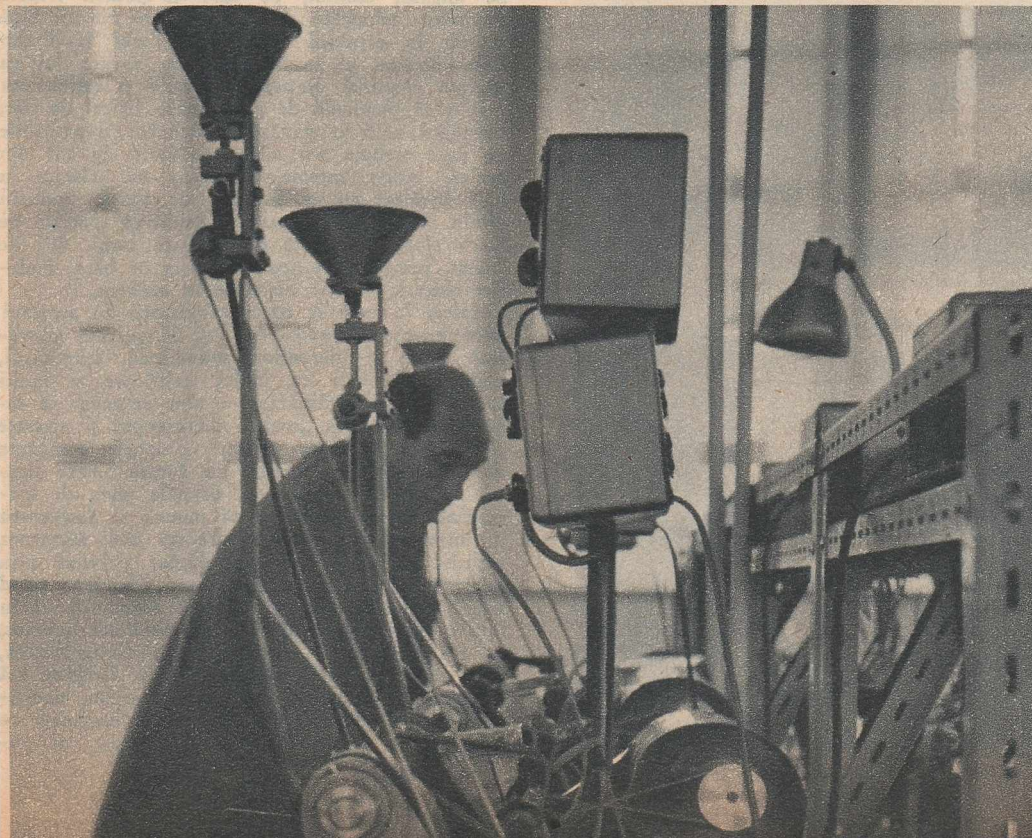
PRIN **CETĂTILE
INDUSTRIEI
NOASTRE
SOCIALISTE**

• „LĂMPI” DE RADIO DE MĂRIMEA BOBULUI DE MAZĂRE • TRANZISTORII SE FAC ÎN HALAT ȘI PAPUCI • NUNU-MAI TOAMNA SE NUMĂRĂ BOBOCII!

LUMEA TRANZISTORILOR

Cu mecanismele ale căror denumiri comune pot fi întâlnite în oricare întreprindere, aici se prelucreză cu migală piese ce cu anevole se zăresc cu ochiul liber. (Mașinile de ajustaj a rezistențelor chimice.)

Ce este un tranzistor? La această întrebare un bărbat zvelt, cu privire inteligentă și profil de efigie romană, se oferă să ne conducă în lumea acelor obiecte minuscule, nu mai mari ca un bob de mazăre, ce dau viață deopotrivă banalului aparat de radio portativ și complexei mașini electronice de calcul, televizorului și pupitelor de comandă automată ale uriașelor agregate industriale.

Coborât mai ieri din laboratoare în orizontul tehnicii, tranzistorul ocupă astăzi un loc temeinic plasat în cotidian, disputându-și supremația în arena electronicii cu bătrâna lampă de radio. Și se pare că deseori tranzistorul mic... răstoarnă lampa mare.

Tranzistorii românești se fac la Băneasa, într-o întreprindere nouă, construită în decorul vegetal al pădurii. Fabrica zîmbește bucureștenilor clipind din ochii ferestrelor largi ale halelor, cu frunzi înalte de beton. Cochetă, își etalează frumusețea liniilor avîntate ale arhitecturii sale de oțel, sticlă și beton, generînd efuziuni estetice, optimism.

Căluza noastră entuziastă pe tărîmul semiconductorilor, cunoaște această fabrică ca pe bunarele sale. Căci el, inginerul Mihai Oprea, este de fapt constructorul șef al întreprinderii. Înfașurarea-i e de om tînăr. Nu-i dai 28 de ani. Dar aceasta nu împiedică și pe cei mai în vîrstă să-i ceară adeseori sfatul. Fiindcă Oprea, absolvent eminent al politehnicii și specializat pe seama statului la Paris și Grenoble, e — cum se spune — toabă de carte. Și acest calificativ i se recunoaște în unanimitate de la muncitori — pe care îi îndrumă cu răbdare de învățător — pînă la cerce-

Gh. BRĂTESCU

(Continuare în pag. 6)

LUMEA TRANZISTORILOR

tătorul de laborator, pe care-l călăuzește cu competență.

— Ca să vizitezi fabrica — spune Oprea — îți trebuie o zi. Ca s-o cunoști însă, sînt necesare o lună și... mulți ani de studiu în specialitate.

Împărtășești aceeași părere de îndată ce vezi mulțimea de utilaje perfecționate, în cea mai mare parte automatizate, care populează halele luminoase, de-a lungul a 18 linii tehnologice. În multitudinea de sectoare ale fabricii, ce surprind vizitatorul prin curățenia lor, putînd concura cu a celui mai îngrijit laborator farmaceutic, procesele tehnologice se deosebesc foarte mult de ale altor fabrici electrotehnice. Muncitorii, în cea mai mare parte tinere femei, mînuiesc cu dexteritate aparate complicate, mașini automate de sudură și de argintare, cuptoare, agregate de filetaj și de ajustaj și multe altele. Dar cu aceste mecanisme, ale căror denumiri comune pot fi întîlnite în oricare întreprindere, ei prelucrează cu mișcă pîșe ce anevoie se zăresc cu ochiul liber. Căci aici, cu miniaturalele mașini de sudat, sînt unite fire de grosimea părului, plăcuțe cu laturi de cîteva zeci de microni, bile metalice cu diametrul de o jumătate de milimetru... Și tot aici sînt filetate și ajustate pîșe de grosimea minei de creion și chiar mai subțiri. Cu asemenea mașini se realizează, pe lîngă tranzistori, și o varietate foarte mare de rezistențe de radio și condensatoare, toate categoriile existente de circuite imprimate, diode etc.

În total 50 de tipuri generale de pîșe, produse în sute de sortimente. Cea mai dificilă, dar

și cea mai spectaculoasă pîșă care se face la Băneasa, rămîne totuși tranzistorul.

Sub cerul fluorescent, iradiînd o lumină lăptoasă, odihnitoare, al vastelor încăperi din sectorul semiconductori, lucrează o mulțime de tinere. Inginerul Gh. Dinoiu, șeful acestora, ne-a dezvăluit indiscret vîrsta lor medie: 22 de ani. E vîrsta entuziasmului și a exuberanței. Poate de aceea, privind tinerețea ce irumpe pe fețele lor, și mai surprinzătoare îți pare seriozitatea apropiată de ritual cu care execută fiecare operație, indiferent de importanța ei. Este aceea seriozitate născută din conștiința fiecăruia că face un lucru serios.

Fără îndoială, a fabrica un tranzistor nu-i lucru ușor. În afara utilajelor perfecte, trebuie îndeplinite o mulțime de alte condiții: calificare înaltă, precizie în execuție, atenție, raționament. Tranzistorul este o pîșă capricioasă. Pînă și cea mai mică urmă de praf, de fum, îl deranjează. Temperatura variabilă, de asemenea. Aceste caracteristici speciale au cerut constructorilor noii întreprinderi bucureștene un plus de imaginație. Grija lor față de imperativele electronicii miniaturale moderne este evidențiată de clădirile spațioase, aerate. Condițiile tehnologice au făcut necesară menținerea unei temperaturi constante de circa 25 grade Celsius. Și aceasta se realizează cu un sistem perfecționat de condiționare a aerului prin plafoane și pereți; prin etanșitatea ferestrelor speciale din termopan (o sticlă izolantă). O altă condiție, eliminarea prafului și a fumului, se îndeplinește cu ajutorul unor hote de aspirație montate în tavan, pe pereți, deasupra mașinilor, pretutindeni. Ca să dovedească deplina curățenie din săli, cineva a șters cu palma dușumeaua strălucitoare acoperită cu material plastic. Demonstrația i-a reușit: mîna i-a rămas la fel de curată...

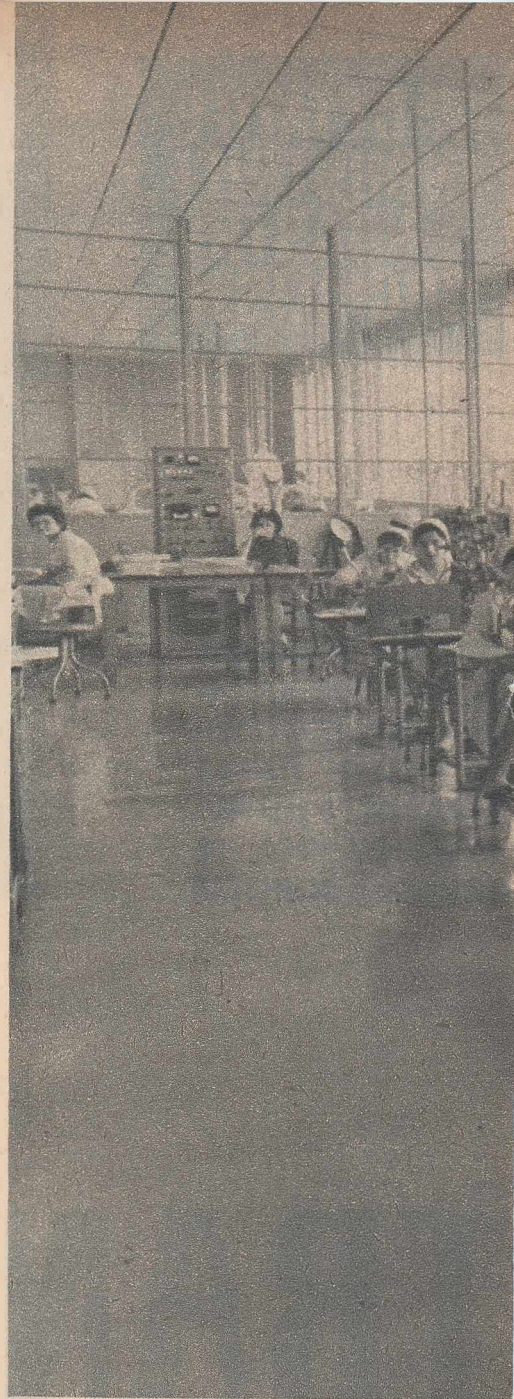
La fabrica din Băneasa, fetele fac tranzistorii în... halat și papuci. În halate elegante din tricot de relon, colorate discret și armonizant cu tonurile pastelate ale tapetelor; în papuci ușori, cu tălpi de cauciuc. Tehnica impune chiar și aceste amănunte vestimentare. Specialiștii își pot

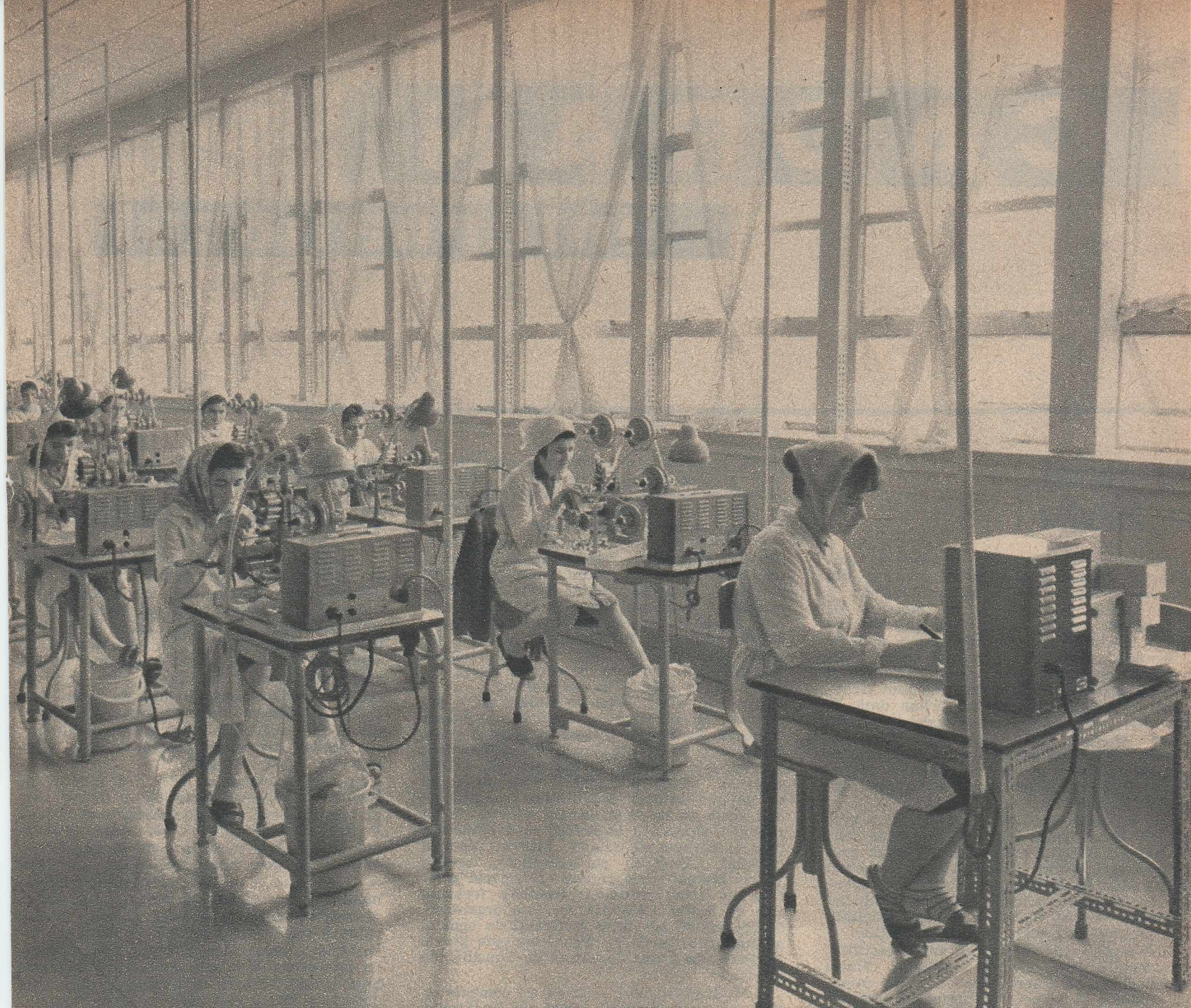
Elena Nedeleșcu controlează rezistențe.

face o întreagă teorie a halatului. Afli că, pe lîngă comoditatea necesară executării unei munci de mișcă, halatul, pe care îl poartă fiecare muncitor, tehnician sau inginer, are un rol bine stabilit în procesul tehnologic. Țesut fiind din fire sintetice, el se încarcă prin natura lui cu energie electrică statică și atrage și reține cea mai mică particulă de praf, orice firicel de păr, devenind încă o pavăză a calității ireproșabile pe care trebuie s-o aibă produsele. Și tot din același motiv întemeiat nimeni nu pășește în hale încălțat cu ce a venit de acasă. Pantofii rămîn afară, ca la muzee. Condițiile speciale de lucru sînt completate de vestiare largi, săli de fumat, instalații pentru răcit apa de băut, mobilier elegant, scaune turnante în ateliere...

Halele în care se nasc tranzistorii au aspectul unor imense laboratoare. Căci în această adevărată lume a micronilor, muncitorii, tehnicienii, inginerii — toți cu înaltă calificare și mulți specializați în străinătate — sînt obișnuiți să lucreze, folosind ca „scule” microscopul și aparate electronice. Ici-colo, printre coloanele compacte de microscop și mașini cu forme bizare licăresc în scînteieri purpurii, drăpele mici, de evidențiat. Semne elocvente că munca se desfășoară în întrecere socialistă. În dreptul unui asemenea steguleț se află, mai tot timpul privind prin ochelarele unui microscop, Livia Greblea. Cînd ridică ochii din aparat îți dai seama că ai în față o femeie hotărîtă. Și cînd zîmbește luminos, cu tot obrazul, te convingi că-i comunicativă, gata să-și deschidă sufletul. Livia Greblea stă la masa de lucru și mînuiește continuu, neostentată, preocupată, un soi de pensete lungușe ca niște unelte de chirurg. Cu ele umblă, tot pri-

În halate de tricot de melon, discret colorate în armonie cu tonurile pastelate ale tapetelor, aceste tinere fete fabrică tranzistori.

vind prin lentile, în măruntaiele microscopice ale tranzistorilor. Le rînduiește după un tipic anume, le îmbină, le sudează. Apoi mai privește o dată în microscop, ca să se convingă că a făcut treaba bine. Livia zîmbește. Are suficiente motive. E muncitoare cu înaltă calificare, a terminat școala medie și un curs de specializare, cunoaște toate operațiile secției, este evidențiată în întrecere. Apoi locuiește într-o casă nouă, și-a cumpărat radio, televizor. În timpul liber se îndeletnicește cu studiul problemelor tehnice, care-o captivează; învață limba engleză și face... tir. Speră să devină campioană. Cu ochii ei, obișnuiți mai degrabă cu micronii decît cu dimensiunile normale, n-ar fi de mirare...

Problema numărul unu în întreaga fabrică de la Băneasa este realizarea celui mai înalt indice de calitate posibil. În limbaj obișnuit aceasta înseamnă că trebuie produse și de aici înainte numai piese de radio și semiconductori tehnice egale cu cele mai reușite obiecte similare din străinătate. De aceea se începe cu lupta pentru puritatea materiei prime și se încheie cu cea pentru estetică. Ce înseamnă puritatea materiei prime afli în atelierul unde sînt realizați condensatorii electrolitici. Aici totul — de la aerul înconjurător și apă, pînă la metale și chimicale—trebuie să aibă dacă nu sută la sută puritate, cel puțin 99, virgulă multe alte 99. Echipa care asigură această cerință este condusă de Iaroslava Panaitescu, colectiv evidențiat de mai multe luni în șir. Ce-i asigură succesul? Inginera Mariana Doncescu, șefa atelierului, ne dezvăluie secretul: continua îmbogățire a cunoștințelor tehnice ale fiecărei muncitoare, de-

plina stăpînire a multitudinii de aparate pentru verificare și control, faptul că absolut oricare dintre membrele echipei cunoaște în amănunt ce și cum trebuie să lucreze tovarășele ei.

Rezultatul grijii pentru calitate desăvîrșită, manifestate de fetele de aici, de la condensatorii electrolitici, ca de altfel de întregul colectiv al întreprinderii, l-a sintetizat inginerul șef al fabricii, Corneliu Andreescu: „datorită preocupării noastre permanente pentru calitate, toate produsele sînt foarte bune”. Scrisorile primite din partea beneficiarilor, certificatele de calitate obținute de la diverse laboratoare de încercări și institut de cercetări științifice, dovedesc acest lucru.

În atelierul de condensatori electrolitici, ca și în întreaga fabrică, nu se purifică doar chimicale și materii prime. Se șlefuiesc și oamenii, se maturizează caracterele, năzuințele. Un exemplu reprezentativ îl oferă Iaroslava Panaitescu. Munceste de mulți ani în domeniul fabricării pieselor de radio. Dar aici, în fabrica de la Băneasa, a învățat să prețuiască mai bine ce înseamnă a fi muncitor pe deplin calificat. Utilajul perfecționat i-a stîrnit ambiția de a se ridica la nivelul tehnicii acestuia.

— Mi-am dat seama că munca trebuie să aibă la bază o calificare superioară — spune ea.

Urmarea acestei păreri, este faptul că astăzi șefa de echipă Panaitescu s-a dedicat studiului tehnicii cu toată pasiunea. A urmat cîteva cursuri de specializare și datorită sîrguinței a fost trimisă și în străinătate spre a-și completa unele cunoștințe profesionale. Iaroslava Panaitescu e pusă pe învățatură. Acum își desăvîrșește studiile la politehnică. Mîine...

Pasiunea pentru studiu a contaminat întreaga fabrică. Toți învață. O cincime din muncitori sînt elevi ai școlilor medii serale sau studenți la cursurile fără frecvență ale politehnicii. Ceilalți, care au absolvit studiile de stat, se specializează în cursuri organizate pe ateliere.

...La Băneasa afli că nu numai toamna se numără bobocii. Entuziasmul colectiv al fabricii totalizează succesele lună de lună, în toate anotimpurile. Ultimul succes? Depășirea sarcinilor de producție la toți indicatorii, cu peste 4 la sută. Apoi zece noi tipuri de piese de radio la un nivel calitativ superior, printre care redresoare cu siliciu, condensatoare de claxon și ceramice disc pentru circuite imprimate, condensatoare balast, diode Zener și altele, care au o largă întrebuințare în industria de automobile, a aparatelor de radio, televizoarelor, telefoanelor, tuburilor fluorescente etc.

Aici, în noua fabrică bucureșteană, victoriile sînt pregătite minuțios (poate cu aceeași minuțiozitate cu care sînt lucrate piesele de radio și semiconductorii). Afli despre toate aceste viitoare succese la cabinetul tehnic, în cele șapte laboratoare, la linia pilot, unde oameni cu minți în continuă eferescență caută și află noi și noi soluții constructive, realizează inovații, perfecționări. Se află în această muncă de creație dorința tuturor ca fabrica lor să fie mereu la loc de frunte în ierarhia unităților cu cel mai înalt grad de tehnicitate; cheazăși că produsele lor vor sta și în viitor cu cinste alături de cele mai strălucite realizări similare străine.

Gh. BRĂTESCU
Fotografii de A. MIHAILOPOL
și A. PASAT

Nu numai în Asturia

Zilnic vin noi știri în legătură cu amploarea crescândă a mișcării greviste din Spania. Incepută în a doua jumătate a lunii aprilie și susținută cu îndârjire de minerii din Asturia, unde, după cum observa ziarul „Le Monde”, „grevele sînt o maladie endemică, provocînd mereu noi crize”, mișcarea a înregistrat tendințe de extindere și în alte regiuni ale Spaniei. „Regimul (franchist — n.n.) a scris pentru prima dată, în propriile sale ziare, despre existența unui mare conflict între clasa muncitoare și guvern, vrînd probabil să pregătească opinia publică spaniolă pentru o puternică reprimare” — comentează o corespondență din Madrid trimisă ziarului „Unită”.

Dar măsurile drastice luate împotriva greviștilor n-au făcut decît să stimuleze solidaritatea celorlalți muncitori. Pe lângă grevele oțelurilor din Bilbao și San Sebastian și acțiunile studențimii, s-au semnalat greve ale lucrătorilor agricoli zilieri la Sanlucar, Xerez și — mai recent — în alte localități din provinciile Cadix, Sevilla și Castilia.

Iată mai jos mărturia unui miner castilian, consemnată de ziarista italiană Maria Macciocchi: „La Puertellano — spune mineurul spaniol — în centrul bazinului carbonifer al Castiliei, sînt opt mine, dintre care cele mai mari aparțin societății Penarroya. Cărbunile este de calitate mai proastă decît cel din Asturia, dar productivitatea minelor e destul de ridicată, ajunge la un milion de tone pe an. Sîntem aici 4.000 de muncitori. Am intrat în grevă pentru a cere mărirea salariilor, măsuri de protecție împotriva silicozei și libertăți sindicale... Dar greva noastră nu urmărește numai obținerea unor condiții mai bune de viață; ea este și o grevă politică, fiind îndreptată împotriva structurii dictatoriale a regimului”. De altfel, combativitatea muncitorilor și amploarea participării intelectualilor și studenților la lupta împotriva regimului franchist constituie un indiciu că actuala mișcare s-ar putea transforma într-o grevă politică generală.

Ziarele consemnează și alt simptom — faptul că la San Sebastian și Bilbao, mai multe partide și syndicate ilegale au format, pentru prima dată, un comitet unitar, din care fac parte comuniști, socialiști, catolici și membri ai mișcării de eliberare basce. Cei mai atenți observatori atribuie acestui lucru o însemnătate politică considerabilă, văzînd în el „un început de coordonare a luptei”.

Traficul brațelor de muncă

Ca element al politicii de „integrare vest-europeană”, crearea Pieței comune a brațelor de muncă îngăduie monopolurilor să înfrunte revendicările muncitorilor, mizînd în largă măsură nu numai pe armata internă de șomeri, ci și pe cea recrutată de la parteneri.

Sub acest aspect, așa-numita migrație liberă a muncitorilor a devenit o problemă extrem de serioasă, determinînd dezbateri, în cadrul unui colocviu special UNESCO, a situației „familiilor neadaptate”.

Potrivit unor cifre oficiale, în cursul anului 1963 autoritățile vest-germane au recrutat 131.000 muncitori străini, dintre care 25.700 de femei. Agenția Reuter arată că printre aceștia se numărau 40.600 greci, 35.300 spanioli, 31.800 italieni, 23.400 turci. Despre muncitorii străini din R.F.Germană, al căror salariu este inferior celui al muncitorilor vest-germani, s-a scris deseori în presa occidentală, în special în cea italiană.

Dar „importul” forței de muncă are o deosebită însemnătate și pentru economia franceză. În Franța trăiesc în prezent peste 2.000.000 de imigranți, dintre care 800.000 sînt italieni, mai mult de 400.000 spanioli, 400.000 algerieni, 80.000 portughezi. Patronii caută să impună tuturor imigranților condiții cît mai grele de lucru și, pentru a evita pe cît posibil o ripostă, îi împiedică să dobîndească pînă și cartele de muncă. Într-un reportaj intitulat „Traficul portughezilor”, revista „Paris Match” scria recent: „Numărul celor care au trecut fraudulos frontiera franceză este de 50.000. Călătoria lor este organizată de specialiști, adevărați traficanți de oameni ai timpurilor moderne. Problema este gravă. La Paris, ea a fost dezbătută de Consiliul de Miniștri”.

„...Mulți portughezi — arată un comentator al ziarului «Le Monde» — care aici (în Franța — n.n.) sînt muncitori necalificați, pe treapta cea mai de jos, așa-numiții «smigards», erau în țara lor muncitori calificați: 45% precizează statistici aproximative”. Ei au ajuns într-un „trist Eldorado” — se spune în încheierea articolului — unde, la 2.000 kilometri depărtare de țară, sînt nevoiți să sape din greu cîte zece ore pe zi ca să-și cîștige existența.

Iată pentru ce, muncitorii imigranți se străduiesc tot mai mult să se integreze în lupta proletariatului din țara în care au plecat să caute de lucru.

Muncitori portughezi surprinși de poliția franceză în timp ce încercau să treacă ilegal granița.

Zech-Nenntwich și îngerii săi păzitori

„Ajutorul a venit din partea unui îngerăș cu bucle castanii. Cu gesturi delicate, el a deschis inima temnicerului, iar în fața prizonierului a desferecat cinci uși grele de temniță. Ingerășul l-a luat sub aripa lui proteoare pe Hans-Walter Zech-Nenntwich, în vîrstă de 47 de ani, nazist condamnat pentru crime de război, și l-a răpit”. Este vorba de recenta evadare a criminalului de război susnumit, condamnat de un tribunal din Saxonia de Sus (R.F.G.) la patru ani de închisoare, iar ironic comentariu aparține revistei vest-germane „Der Spiegel”.

În fața tribunalului care l-a judecat pe Nenntwich nu s-au putut aduce dovezi „decît” pentru două asasinat săvîrșite de acuzat. Pentru alte omoruri — cel puțin nouă la număr, așa cum constată actul de acuzare — probele au fost neîndestulătoare. „A lipsit — după cum a declarat președintele tribunalului — o nimica toată pentru a i se stabili vinovăția”. Se pare însă că absența acestei „nimica toată” nu e străină de poziția favorabilă la proces a martorului Hans Globke, cu care acuzatul se afla pe vremuri în foarte bune relații. Se pare, de asemenea, după cum observa și ziarul vest-berlinez „Bild Zeitung”, că atît evadarea, cît și negurile în care a dispărut apoi Zech-Nenntwich n-ar fi străine de activitatea unei filiale a asociației pentru ajutorarea foștilor naștiți.

Zech-Nenntwich (uneori numai Zech sau doar Nenntwich, iar alteori Hermann Böttcher, dr. Nansen sau baron Zech von Nenntwich) a avut o carieră tipic hitleristă, evoluînd de la funcția de comandant de trupe de corvoadă la cea de comandant al unui regiment SS de cavalerie și la multe alte slujbe importante civile și militare. După prăbușirea lui Hitler, ca mulți alți criminali de război naștiți, Nenntwich reușește să scape de la ștreang, îndeletnicindu-se apoi cu spionajul.

Și cine este ingerășul păzitor al „eroului” acestor întîmplări? Tînăra se numește Margit Steinheuer, are 25 de ani și este droghistă. Instrument al salvării iubitudii ei, imediat după ce acesta a fost arestat, ea ademeneste în primul rînd pe unul din paznicii închisorii, care întîmplător fusese cîndva și ordonanța acuzatului. Apoi vine la rînd Hermann Gutteck (14 condamnări penale), agent comercial, care are o cunoștință proprietar de avion: fabricantul Werner Plätzer. Mai trebuiau „convinși” ofițerul de aviație Otten, care urma să înlesnească decolarea, Hans Altendeitering — pilotul avionului — și vameșul Wolfgang Jürges. E straniu faptul că aceștia trei, ca și Plätzer de altfel, pretind că Margit a fost atît de abilă încît n-au putut să-și dea seama — pasămite — că sînt complici la o evadare.

Și, în timp ce funcționarii închisorii descopereau cu stupeoare că în patul din celula lui Nenntwich nu se mai află decît niște oale și tingiri învelite în pijamaua fostului deținut, criminalul de război Nenntwich, însoțit

de Margit Steinheuer, ateriza la Basel, în Elveția, de unde avea să-și continue nestincherit fuga. Probabil sub protecția asociației pentru ajutorarea foștilor naziști.

Contrabandă de artă hindusă

150.000.000 rupii în valută internațională, aceasta este fabuloasa sumă la care au fost evaluate operele de artă — sculpturi antice în piatră și bronz, picturi și monede — trecute ilegal peste granițele Indiei în ultimii cinci ani. Săptăminalul „Blitz“ din Bombay informează că, alarmat, guvernul indian s-a adresat organizației internaționale de poliție criminală „Interpol“, cerind informații în legătură cu rețeaua de contra-ban-diști.

„A devenit cât se poate de clar — scrie «Blitz» — că mulți străini care vizitează India, fie ca turiști, fie ca membri ai diferitelor delegații și misiuni, pot fi agenți ai unor foarte puternice carteluri internaționale de contra-ban-diști, care fac comerț ilegal de antichități“. Cercetările întreprinse până în prezent — se arată în continuare — au scos la iveală faptul că un număr de oameni de afaceri din India, care se ocupă cu colecționarea operelor de artă, aveau legături cu rețeaua internațională de contra-ban-diști.

Pe de altă parte, în câteva mari muzee americane au apărut în timpul din urmă noi colecții de artă hindusă. Săptăminalul citează Muzeul Universității din Pennsylvania, Muzeul din Boston și „Metropolitan“ din New York, scoțind totodată în evidență faptul că sumele pe care muzeele sînt dispuse să le plătească în schimb exponatelor de proveniență indiană sînt uriașe. Și, în timp ce tot mai multe muzee și colecții de artă din America și Europa se pot mîndri cu noile lor achiziții și colecții de artă hindusă, în India se semnalează dispariția unor produse de neînlocuit ale unei culturi milenare. Astfel, din muzeul de la Kajuraha și din templele de la Citragupta, Lakshaman și Devy Jagadambi au fost furate 21 de sculpturi rare în piatră; 188 statuete de bronz, reprezentîndu-l pe Buda și alte zeități budiste, au dispărut din muzeul din Nalanda; zeci de exponate de valoare ale muzeelor din Patna, Lakhnau, Mathura, Citora și Calcutta au luat pe rînd drumul străinătății. Din Bag-Keiv, statul Madhya-Pradesh, s-a furat chiar și o bucată din fresca pictată pe tavan!

Se pare că în ultimul timp activitatea contra-ban-diștilor s-a concentrat asupra templelor situate în mediul rural, și în special asupra celor din raionul Burdwana din Bengalul de vest. Majoritatea acestora, avînd fiecare o vechime de cîteva secole, conțineau sculpturi de o valoare deosebită. Și „Blitz“ conchide: „Este evident că cei tentați să cîștige astfel sume mari în valută străină organizează bande care fură sistematic obiecte de artă — foarte apreciate pe piața internațională. Autoritățile vamale au luat noi măsuri îndreptate împotriva exportului ilicit de valori artistice“.

Strip-tease în biserică

În tăcerea gravă care stăpînește lăcașul, tropăitul unor bocanci grei, militărești, răsună strident. Conduși de reverendul Vernon Mitchell, patru tineri englezi în uniformă militară urcă pe o estradă prevăzută cu un microfon. Se opresc, se aliniază, lovesc puternic călcările și încep să recite cu toții, într-un glas. În incinta bisericii răsună un tunător cor vorbit care condamnă „puterile violenței“. Credincioșii ascultă, deși nu par a fi pătrunși de adevărul celor afirmate pe estradă. Apoi, de undeva, dintr-un ungher întunecos, țîșnește un ins care îndreaptă asupra enoriașilor un revolver. Dar nici un glonț nu iese de pe țeava armei... Căci, cu un gest energic, reverendul l-a pironit locului, l-a prefăcut parcă într-o stană de piatră pe asasinul în spe — care simbolizează exagerările la care ajung reclamele filmelor de aventuri. Dar deodată turma credincioșilor s-a animat; sub bolta înaltă, solemnă, se aud exclamații și rîsete aprobatoare, zgomot de scaune... Într-un colț al estradei se montează un paravan luminat indirect. Iși fac apariția alți patru tineri, de astă dată în „civil“.

Se sting toate luminile, cu excepția celei din spatele paravanului. O clipă de „suspense“, și îndărătul lui se ivește o siluetă de femeie cu linii perfecte. O statuie?... Nu, femeia se mișcă. Mai mult, începe chiar un cutedzător joc de umbre, pe care cvartetul de voci bărbătești îl comentează în cuvinte aspre. Enoriașii o cunosc pe protagonista spectacolului. E chiar prea cinstita doamnă Claire Shewring care, pentru mîntuirea sufletelor din eparhie, acceptă să se dezbrace în biserică, numai și numai spre a ajuta reverendului să dovedească ce ușor pot fi rătăcite mințile de ispitele lumești.

Insuflețirea e acum generală. Comentariile comperilor autorizați sînt completate de observațiile unor amatori din public. Dar, pe neașteptate, se face auzită o voce discordantă:

— Este o rușine, spurcă biserica!

Glasul aparține unui bătrîn care s-a ridicat în picioare și, mînios, dă să se îndrepte spre paravan. E împiedicat însă la timp și, cu multe menajamente, scos afară din biserică. Nimeni nu-l urmează. Ceilalți patru sute cincizeci de credincioși apreciază, se pare, ideea reverendului. Sau, cine știe, poate spectacolul în sine...

Scena menționată reproduce întocmai desfășurarea unei slujbe oficiate de reverendul Vernon Mitchell în biserică din Norbury (Anglia). Fotografia de sus este de altfel edificatoare.

Omul de pe „Cap Arcona“

În viața artistică a Republicii Democratice Germane Erwin Geschonneck ocupă un loc de prim rang. Actor de mari resurse, el se dăruiește cu egală pasiune teatrului, filmului, televiziunii, educației artistice a maselor.

Erwin Geschonneck este un interpret talentat al figurilor de comuniști — oameni integri, angajați în slujba adevărului și umanismului. Preferința lui pentru acest gen de roluri, patosul și forța de convingere cu care le interpretează sînt pe deplin explicabile: marele actor evocă momente din propria-i viață.

În coordonatele ei esențiale, biografia lui Geschonneck se aseamănă cu aceea a altor mii de comuniști germani. A fost muncitor, apoi a rămas fără lucru. Conștiința i-a format-o lupta de clasă. A devenit „agitator roșu“. Drumul acesta l-a condus firesc spre partidul lui Ernst Thälmann. Au urmat emigrația, reîntoarcerea în Germania, arestarea, închisorile și lagărele de concentrare naziste: Dachau și Neuengamm. Apoi „Cap Arcona“.

Ce este „Cap Arcona“? Navă de lux cu cabine princiare, una dintre cele mai scumpe din vremea sa, „Cap Arcona“ era destinată mai cu seamă pasagerilor bogăți. Pe bordul ei se organizau recepții și banchete.

O singură dată în istoria acestui adevărat palat plutitor pasagerii nu și-au plătit biletele. Asta se întîmpla în primăvara lui 1945. De altfel și pasagerii erau cam bizari: purtau nu blănuri scumpe și smochinguri, ci haine vărgate. Fuseseră aduși în vagoane de marfă în portul Lübeck, din lagărul de concentrare Neuengamm.

Ce s-a întîmplat în aprilie 1945, toată lumea știe. Reichul hitlerist își trăia ultimele clipe. În acele zile, comandanții SS au luat o hotărîre care mai adăuga o verigă la lanțul lor de crime. Ordinul lui Himmler era categoric: nici unul dintre supraviețuitorii lagărelor de concentrare nu trebuie să ajungă în mîinile armatelor aliate. Să fie nimiciți mar-torii fărădelegilor naziste.

În acest scop 4.700 de oameni au fost îmbarcați pe „Cap Arcona“. Nici unul nu știa ce-l așteaptă.

Eliberarea era aproape. Tunurile armatelor aliate se auzeau tot mai deslușit. Întrîndu-se într-o ședință secretă, conducătorii organizației de rezistență a lagărului au hotărît să pună stăpînire pe navă. Dar n-au mai apucat să-și pună în aplicare planul. La

3 mai 1945 „Cap Arcona“ a fost bombardată de aviația engleză. Cuprinsă de flăcări, „nava morții“ a început să se scufunde. Așa au pierit, cu cîteva ore înainte de intrarea tancurilor aliaților în Neustadt, peste patru mii de oameni care rezistaseră morții atot-stăpînitore în lagărele și închisorile naziste.

Printre supraviețuitorii care, înfruntînd gloanțele SS-iștilor și valurile mării, au reușit să se salveze ca prin minune, era și Erwin Geschonneck.

Au trecut de atunci aproape douăzeci de ani. Dar omul care și-a făcut un crez din a transmite de pe scenă și de pe ecran mesajul umanismului, al frumuseții și adevărului, n-a uitat nimic. El continuă de asemenea să poarte corespondență cu acei dintre foștii tovarăși de lagăr, care — ca și el — au reușit să scape din infernul nazist.

De vorbă cu Țândărică și alții ca el

In muzeul Teatrului Național e tăcere. În cuier, păpușa caraghioasă, cu nasul mare, parcă a dat din cap. Sau a fost numai vântul.

— Eu sint...

I-am recunoscut vocea pițigălată, ciudată...

— Ce faci acolo?

— Sint piesă de muzeu... Mă mai hodinesc și eu, că destul am străbătut ulițele, iarmaroacele... Și cite bețe pe spinare am mai încasat. Nu numai de la jupinița Marioara, consoarta mea în piesă... Ci de-adevăratalea. Lefeglii agiei și polițaii îl ciomăgeau pe păpușar și cum eu mă aflam în lădiță, la spatele domniei sale, mai încasam și eu cite una-două... Eu eram de lemn, dar păpușarul... E drept că nici gura lui, adică a mea, nu-i mai tăcea... Zicea de ispravnici și de comisar, de primari și de logofeți, de vechili și de moșieri... Și prin gura mea mai glăsuia și vornicul Costachi Conachi și Alecsandri... Avem tradiții mari, așa să știi mata...

— Ai, bunicule...

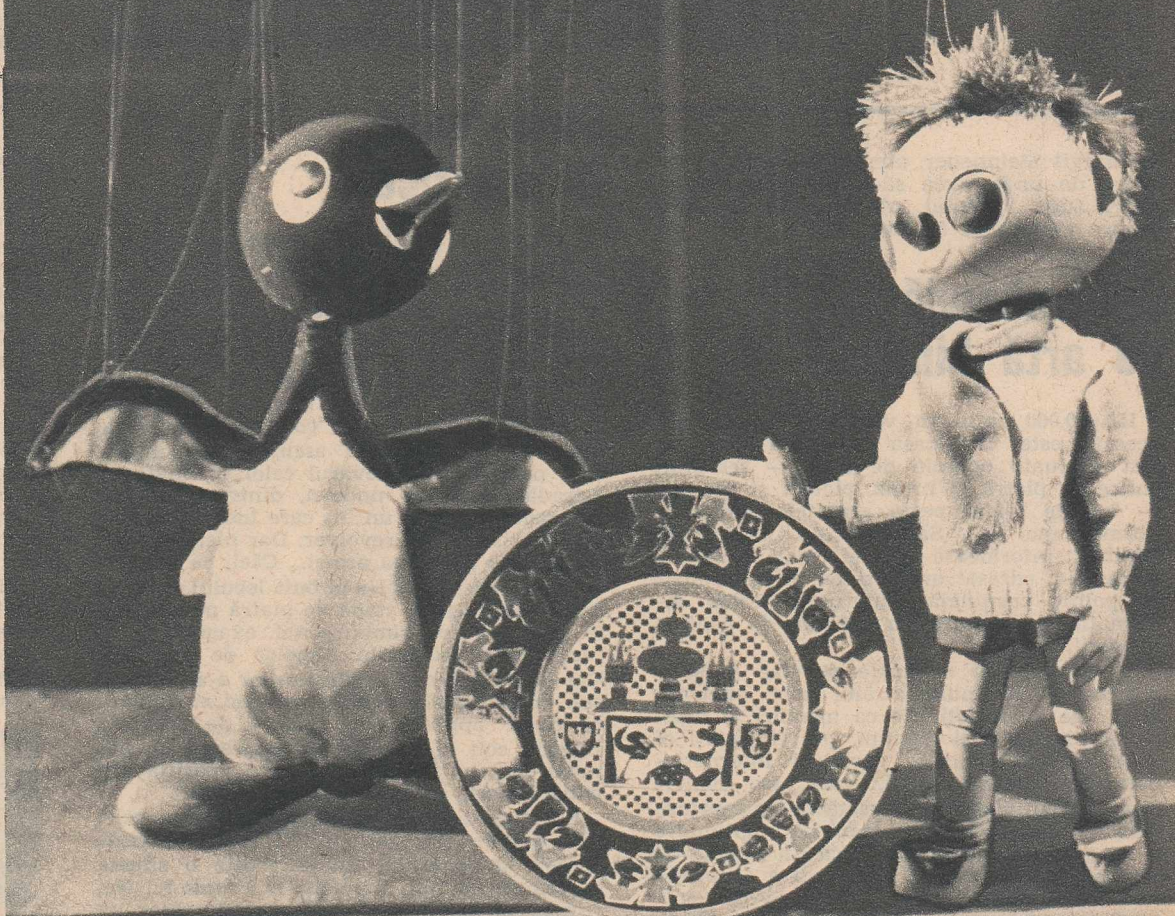
— Cine-a vorbit?

— Eu, Țândărică, și apoi pufni în ris... Eu sint, bunicule... Am moștenit de la mata talentul...

Domnul Goe... la Craiova.

Liniste copii!..

ÎNCEPE TEATRUL

Doi emici: Țândărică și Apolodor.

— Cam increzut dumnealui...

— Și vioiciunea...

— Asta da... Nu m-au dat încă gata carii...

— Și limba ascuțită, numai că eu îi spun spirit critic...

— Și nu mănânci bătaie? Nu te temi?

— Nu, azi bat alții din palme, când joc... Nu mă mai tem decît de critici și de aceea mă strădulesc să joc bine!

— Bravo, băiețel!

— Ce-ai spus? Sint un adolescent. Am 15 ani... M-am născut în 1949... Mă cunosc cu Ella Conovici și Dorina Tănăsescu de un

deceniu și jumătate; ele m-au creat... La început a fost lemnul... Apoi a venit pictorița, Ella, și pe urmă mînuitoarea, Dorina... Așa s-a născut Țândărică... Am teatrul meu. Nu unul singur. Două: o scenă de păpuși și una de marionete.

— Va să zică, Țândărică ai crescut o dată cu spectatorii tăi... Unii din ei au azi peste 20 de ani...

— Ce mai vorbă... Cine a văzut cu ani în urmă „Galoșul fermecat” acum e poate inginer sau doctor... Am întîlnit tehnicieni, ingineri, dintre cei care îmi ame-

najară noua sală de pe Calea Victoriei, peste drum de Palatul Telemfoanelor și care m-au văzut cînd erau mici... Mă înduioșează... Ce vrei, nu sint chiar de lemn...

— Și ai și memorie?

— Ba bine că nu: Giscănelul, Căluțul cocoșat, Povestea porcului, Punguța cu doi bani, Micul Muck, Artiștii pădurii, Apolodor, Păcală, Rochița cu figuri, Ala bala portocala...

— Da' multe mai știi!

— Ehei... Păi nu degeaba fac parte din toate consiliile artistice ale teatrelor de păpuși... Noi, pă-

pușile, am avut peste 1.000.000 de spectatori, cei mai mulți copii...

— Și altceva?

— Scriitori de seamă scriu pentru noi. E drept că îi mai aștept și pe alții, că aș vrea mai multe piese despre copiii zilelor noastre, că...

— Revendicări?

— Doleanțe... Dar mă bucură că azi am în jurul meu creatori deosebiți. Îi cunoști mata: regizorii Margareta Niculescu, Ștefan Lenkisch, N. Massim, pictorii St. Hablinski, Ella Conovici, Mioara Buescu; artiști ca Dorina Tănăsescu, R. Zolla, Justin Grad, Brîndușa Zaița-Silvestru... Și, ia te uită pe geamantanul ăsta mic al meu! Ce vezi?

— Etichete: 1957 Moscova, 1957 Cehoslovacia, 1957 Egipt, 1959 R.D.G., 1960 Ungaria, 1961 U.R.S.S., 1962 Polonia... Turnee.

— Ești om umblat, Tândărică. Cunoscut în toată Europa.

— Și Africa. Nu eu am ajutat la înființarea teatrului de stat de păpuși din Cairo? Au lucrat acolo un an pictorița Ioana Constantinescu și mînuitoarea Dorina Tănăsescu. Chater Hasan îl cheamă pe prietenul meu de acolo, pe „Tândărică” egiptean... Și, recent, cînd la Londra mister Punch și-a sărbătorit 500 de ani, am stat în capul mesei...

— Ești un băiat bun, Tândărică...

— Ia ascultă!

— Ce sună așa?

— Medaliile... premiile internaționale...

— M-ai dat gata.

— Stai că nu sînt singur. Nu numai copiii din București au un prieten (eu mă întîlnesc deseori cu cei din București, care îmi trimit desene, scrisori, îmi fac poezii). Și în alte orașe există Tândărici. La Cluj e un teatru; la Oradea la fel. Și la Tg. Mureș și la Craiova, Galați; și dacă nu ești grăbit mai ascultă: Tândărici mai întîlnim și la Arad, Botoșani, Pitești, Alba-Iulia. Ai auzit de regizorii Dan Antal, Kovacs Ildiko, de pictorii Rusan, Fuchs, de regizoarea Florica Teo-

dor de la Timișoara, de Horia Davidescu și Gregorian de la Cluj, de Claudiu Cristescu de la Constanța? Regizori, pictori... Joacă zi de zi pentru toți copiii țării. Joacă mult și în sate. Teatrul „Prichindel” din Alba-Iulia urcă pe grele cărări de munte jucînd în fața copiilor de moși, teatrul din Galați merge cu vaporeșele în Deltă pe unde n-a trecut niciodată teatrul... Joc pentru copiii de toate vîrstele, dar vin cu dragoste și oameni mari. E drept că mi-ar trebui mai multe piese pentru spectatori mici, mici... Știi, noi, la Tândărică, am făcut un mare concurs de piese pentru păpuși... Poate or să fie rezultate bune... Și trebuie să mai știi că și în școală copiii își fac mici teatre de păpuși. Joacă piese și mă invită și pe mine.

— Bravo, Tândărică!...

Tândărică tăcu, dar ochii îi jucau mai departe, vii, neastîmpărați și plini de dragoste pentru toți copiii care-i strigă mereu: „Bravo, Tândărică!...”

★

Șoferi și conducători de tramvale, în jurul orei 16 conduceți cu și mai multă atenție aproape de piața Cosmonauților: trec cînduri lungi de copii către sala care e închinată lor. Îi vezi grăbind pasul în preajma sălii, dînd apoi buluc înăuntru, parcă vrînd să intre cu toții deodată.

De șapte ori pe săptămînă aici se joacă numai pentru copii. Pentru preșcolari și școlari...

Ați văzut vreun spectacol sau poate ați citit vreo cronică?... Sînt spectacole montate cu o grijă deosebită, ocolind fastuoasele dar desuetele montări feerice. Aici se încearcă a se face nu numai educația copiilor prin artă, ci și inițierea lor în abc-ul esteticii teatrale: un teatru modern, esențializat, sugerînd, stimulînd, fantezia...

Aici, la Teatrul pentru tineret și copii actorii sînt cunoscuți, iubiți de copii: „tanti Silvia” e Silvia Chicos, „Mariana” e Mariana Oprescu, „nea pompierul” e

Gheorghe Angheluță, „Paganel” e Tudorel Popa...

Autorul acestor rînduri a notat următoarele replici auzite... în sală.

La sfîrșitul unei piese cu o fetiță mîncinoasă: „Acum, spune, ai să mai mînji? Ți-au venit mînjile la cap?”

Un erou care joacă rolul unui împărat cîntă: „Împărați noi sîntem mulți...”

O voce mică din sală: „Ați mai rămas doar cîțiva!”

Unui ursuleț mic, care adoarme atunci cînd e pus paznic, în timp ce dușmanii se apropie: „Scoală-te, scoală-te, mai bine pune-ți să sune deșteptătorul!...”

„Pe unde s-a dus veverița?”

— întrebă lupul pe copiii din sală. Evident, toți îi arată un loc cu totul în altă parte.

În „Emil și detectivii”, copiii din sală prind hoțul și bietul actor se alege cu niște vinătăi strașnice. Au mînuțe mici spectatorii, dar știu să strîngă bine cînd e cazul...

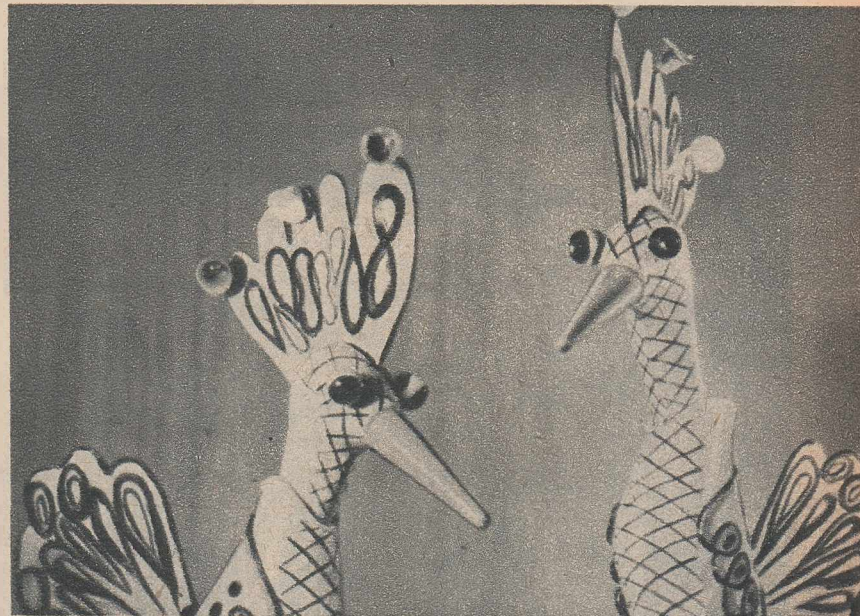
Mulți dintre spectatori sînt cei care se scoolă dimineața în sunetele marșului vioi al emisiunilor pentru copii, care adorm cu emisiunea „Noapte bună, copii”, care-l aplaudă pe Așchiuță și se înfioară de peripețiile bătrînului lup de mare Val-Vîrtej. Mulți dintre ei joacă la rîndul lor teatru, în minunata sală a Palatului Pionierilor, unde cîțiva entuziaști realizează spectacole remarcabile...

Spectacole pentru copii, păpuși, teatre, emisiuni de radio și televiziune.

Copiii cresc învățînd și de pe scenă, optimiști și setoși de cunoaștere. Printre tot ceea ce s-a realizat în jurul nostru, spectacolul pentru copii e un rod exclusiv al acestor douăzeci de ani...

E un spectacol care a crescut o dată cu spectatorii lui și de aceea are înainte tot ce-i lumină adusă de tinerețe...

AI. POPOVICI

Doi eroi... păsorei din povestea „Fetele din măr” de Viorica Flițopolu, la Teatrul de păpuși din Timișoara.

Drumurile Lu

Dacă am încerca să refacem astăzi itinerariile străbătute de marele poet, am avea surpriza de a constata că pe lângă unele călătorii în străinătate aproape nu există loc mai însemnat din țara asta prin care el să nu fi trecut măcar o dată. Iar mirarea sporește când aflăm că acest neobișnuit elan al cunoașterii vii și integrale a vieții celor pe care avea să-i cînte în opera sa, să le reprezinte gândurile și simțămintele, începe a se manifesta la o vîrstă neverosimil de fragedă, adică încă înainte ca acel ce avea să devină, cum afirmă Slavici undeva, „cel mai știutor dintre oamenii cu care eu am avut în viața mea mulțumirea de a sta de vorbă”, să poată descifra buchiile. Băiatul începe să lipsească cu zilele de acasă și stîmile, prisăcile, dealurile și văile din jurul „cotinei Ipotești” sînt investigate cu o sete febrilă. Ascultă în acest timp „fantastice povești cu zîne îmbrăcate în aur și lumină”, spuse de un moș Miron, asimilează, ca un adevărat „explorator”, cîteva sigure noțiuni de meteorologie empirică, ajungînd de pomină prin exactitatea cu care prevede „starea timpului”, și-și continuă mai ales pröspecțiunile în lumea din jur. Încît, dincolo de aura ușor legendară ce s-a ȳesut cu timpul în jurul întîiei copilării a poetului, dincolo de pitorescul amintirilor cam contradictorii ale unora, am putea întrezări în comportările „haimanalei sănătoase, din zburdălnicia căreia talentul și imaginația vor scoate mai ȳirziu un mare poet al naturii”, cum observă G. Călinescu în *Viața lui Mihai Eminescu*, și o precoce dorință de a vedea

cum arată lumea de dincolo de dealurile între care era împrăștiat satul și pe a căror coame, întocmai precum „Atlas în vechime sprijinea cerul pe umeri”, păreau a se sprijini marginile Universului. De altfel aceasta e singura perioadă în care hoinarul Eminescu ar fi putut exclama ca Diderot: „C'est une belle chose, mon ami, que les voyages”; restul pribegiilor sale, oricît ar părea și ar fi chiar, romantice, neobișnuite și ademenitoare, au fost pentru poet, cu toate rodnicele lor urmări, nu o dată chinuitoare. Și dacă aceste prime și fericite exerciții și jocuri, „de-a exploratorul”, întreprinse în jurul Ipoteștilor, nu se deosebesc fundamental de cele la care se dedase cu cîțiva ani mai devreme Ion Creangă în Humuleștii săi — Eminescu trăind încă, oricît de intens, ritualul unei copilării obișnuite atunci la țară — ceea ce va urma se înscrie în bună măsură între cu totul alte coordonate. Tălpile i se deprinseseră cu drumurile lungi și prăfoase, știa să înnopteze unde se întîmpla, să mănînce ce apuca, busolă fiindu-i de cele mai multe ori rotirea aștrilor pe cer, curgerea și vadurile apelor, direcția vînturilor și așezarea caselor din satele și ȳrgurile prin care avea să treacă. Pornea la drum lung cu o indiferență totală în fața mijloacelor și, o dată itinerarul fixat, nimic nu-l mai putea împiedica să-și atingă ținta. Dar, deși supus atîtui umblet, călător de dragul călătoriei, cum sînt astăzi cei mai mulți dintre turiștii și călătorii profesionalizați, autorul *Lucașăruului* n-a fost. Altfel par a sta lucrurile cu el. E drept,

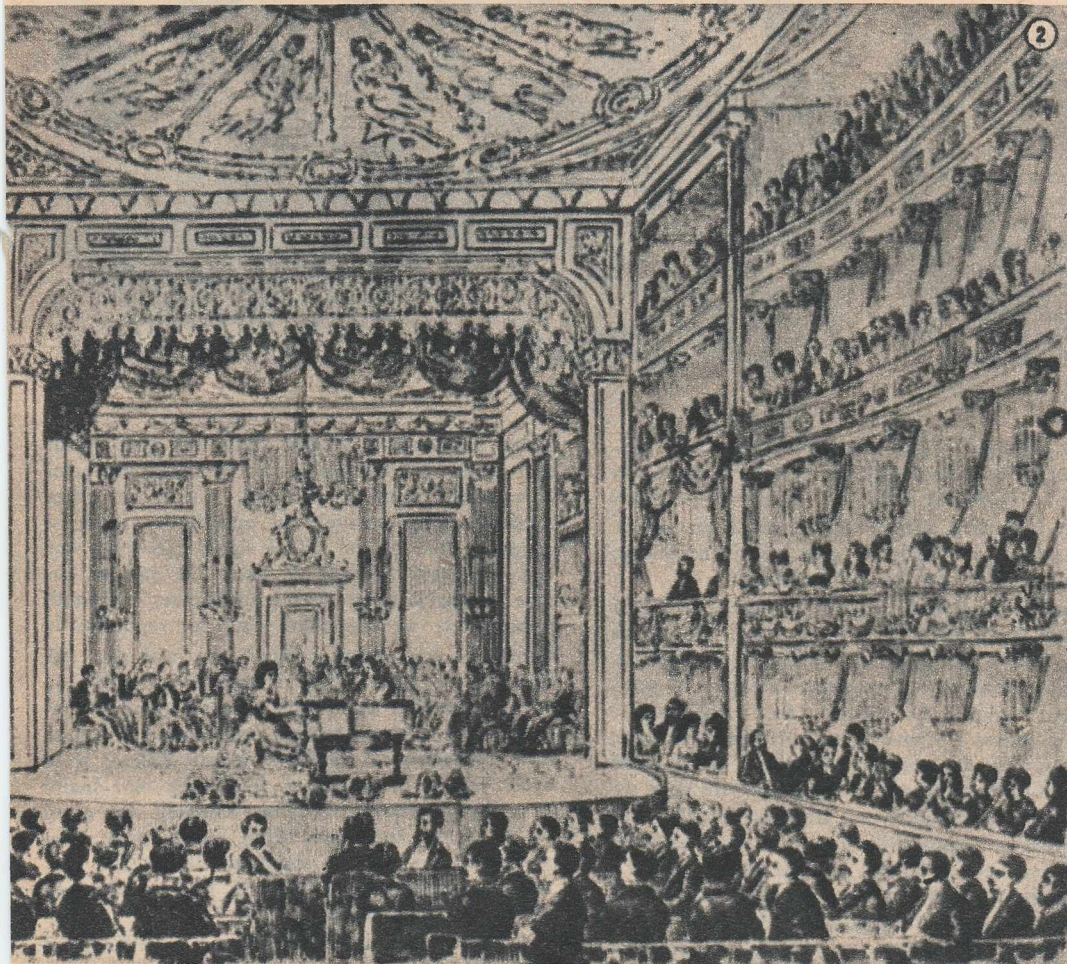
① Casa lui Gheorghe Eminovici din Ipotești, în care și-a petrecut poetul întîii ani ai copilăriei sale și în care visa mereu să se întoarcă. (Fotografie de la începutul secolului nostru.)

② Concert la Teatrul Național, desen în tuș de C. Popp de Szathmari. Pe verso scris de mîna artistului: „In public Eminescu”, ceea ce ilustrează o dată în plus marea pasiune a poetului pentru muzică.

③ Cam astfel trebuie să-i fi apărut poetului Blajul cînd l-a zărit, venind cu căruța dinspre Tg. Mureș.

eaafărului

Eminescu, student.

un demon de hoinar se vede a-l fi stăpînit din cînd în cînd și uneori a-l fi subjugat de-a binelea. Dar în general rațiunea călătoriei era adesea determinată de împrejurările strict cotidiene ale vieții, care îl împingeau parcă la drum. Să ne gîndim, bunăoară, la lungul lui drum, în condițiile de atunci, spre Blaj, pe care poetul l-a salutat cu carnetul de note într-o mîină și cu pălăria într-alta, cînd l-a zărit din vârful Hulei, unde ajunsese în căruța seminaristilor Ion Cotta și Teodor Cojocariu. Sîntem în 1866, Eminescu publicase cîteva poezii în *Familia* lui Iosif Vulcan și avea certitudinea că e un mare poet. O soartă capricioasă făcuse ca să nu-și poată isprăvi încă gimnaziul, deși avea faima de a fi citit întreaga bibliotecă a lui Aron Pumnul; vorbea nemțește ca pe apă și știa atîta istorie și literatură (îndeosebi romînă și germană) încît și profesorii cei mai riguroși rămăseseră încă de la început mirați de cunoștințele și darul de a povesti al băiatului. Acum își încerca norocul în altă parte. Așa se face că, la nici 16 ani, cîtî avea, îl înșîlmim — cum nu se poate mai precar echipat — adică în mîină cu un băț și pe umăr cu o traistă, pornind la drum lung și nesigur, dar pentru care își mai luase — lucru nou — un carnetel, în care își nota impresii de călătorie, poezii populare, felurite expresii și, probabil, unele versuri:

„Domnilor — le-ar fi zis el lui Cotta și Cojocariu, contrariați de contrastul dintre sărăcia bănească, ținuta vestimentară jalnică și îndeletnicirile intelectuale neobișnuite ale companionului lor — eu sînt poet și vreau să-mi adun material!”

La Blaj, încă din primele zile se răspîndise zvonul că „e aici Eminescu”; în discuțiile cu seminaristii printre care se adăpostise, Eminescu îi depășea și pe cei din ultimele clase, dovedind o întinsă și multilaterală informație.

De va fi venit la Blaj prin Dorna, pe Valea Bistriței și apoi a Mureșului, cum ar părea să fie adevărat, sau de va fi trecut munții prin Cheile Bicazului cum s-a crezut (unele poezii concepute sau scrise prin acea vreme, în care dăm de o anume rostogolire a unui peisaj stîncos, ar putea fi invocate în acest sens), lucrul are puțină importanță. Cert e că în lunga-i drumeție, Eminescu și-a adunat o mulțime de „material”. Popasurile prin satele și tîrgurile prin care a trecut, opririle pe la hanuri sau în casele unor țărani l-au pus din nou în contact, de astă dată la alt nivel, cu realitățile țării, cu limba vie a poporului, cu marea bogăție a folclorului

George MUNTEAN
(Continuare în pag. 14)

Drumurile Luceafărului

nostru, înlesnindu-i o cunoaștere adâncă, multilaterală a vieții și înțelepciunii conservate pe aceste locuri și care, împreună cu inspirația din literatura cultă, va juca un rol de știută importanță în opera lui. Patriotismul lui ardent se alimenta acum din plin cu „material” și înainte de a fi consemnat în carnețel, acesta trece prin inima poetului, menținându-i elanurile într-o zonă dintre cele mai înalte și generoase cu putință. În fond, călătoria aceasta, alături de cea făcută după trecerea în țară (cu ajutorul popii Bratu din Rășinari, bunicul lui Octavian Goga) în compania trupei lui Mihai Pascaly, îl va face pe poet să spună, cum notează Caragiale mai târziu: „Intimplarea m-a făcut ca, din copilărie încă, să cunosc poporul... în crucii și-n carmeziș...” Sufletul lui plin de imaginile copilăriei de la Ipotești, pe care o va evoca nostalgic până la moarte, se contopise cu cele văzute în pribegiile prin Bucovina, Moldova și Ardeal și avea să fie la fel de deschis celor pe care avea să le întâlnească în Țara Românească, în care, abătut, fără nici o zare luminoasă, își punea piciorul acum. La Blaj, între discuții focoase, între raitele date prin piața din care se aproviziona, când avea bani, cu prune, mere și struguri, ori între două scâldături în Tîrnave, care îl făcuseră vestit ca înător, poetul citise mult, scrisese și, din mult-pușinul ce-l avea, va fi achiziționat și nis-

Piața din Blaj. Pe aici trecea tânărul bard alimentându-se, când avea bani, cu prune, struguri, nuci și mere, de la țărăncile din împrejurimi, venite cu fructe la oraș.

Hotelul „Împăratul Romanilor” din Sibiu (într-o fotografie veche). Aici, cu ocazia banchetului dat de localnici în cinstea trupei de „artiști superiori din București”, condusă de Mihai Pascaly, poetul s-a prezentat unul grup de participanți drept „Eminovici, actor în trupa lui Pascaly”.

caiva „hârțoage” vechi, care constituiau una dintre marile lui pasiuni. (Se știe că o bună parte din vestita *Crestomație* a lui M. Gaster e alcătuită din așa-numitul *Codex-Eminescu*, adică din manuscrisele și cărțile vechi pe care i le-a încredințat acestuia poetul, marele său prieten.)

Ajuns la București, poetul, învățat cu pribegia (urmărit și de frica de a nu fi dibuit de cei de acasă, care-l căutau), se transportă la Giurgiu, unde este descoperit de Iorgu Caragiale în port, netezind banii cu porumb. Ar fi colindat, se pare, cu acesta o seamă de orașe (Ploiești, Giurgiu, Brăila, Galați etc.), apoi ar fi „suflat” peste iarnă la sala Cornescu pentru ca din primăvară să se aștearnă din nou drumului cu trupa lui Pascaly. Orașele Predeal, Brașov, Sibiu (unde, la un banchet dat în cinstea trupei la hotelul „Împăratul Romanilor”, el se prezintă cuiva: „Eminovici, actor în trupa lui Pascaly”), Lugoj, Timișoara, Arad (unde veni, ca și peste puțin timp la Oravița, cale de două zile, țărani din comitatul Zarandului, ca să vadă teatru românesc, iar poetul se întâlnește cu nașul său literar, Iosif Vulcan), Oravița, Baziaș, sînt colindate în acea vară, stîrnind peste tot mari entuziasme și prilejuindu-i tînărului bard fie revederea, fie cunoașterea încă mai amplă a țării, ca și adunarea de noi materiale folclorice și lingvistice, ori schițarea încă de pe acum a unor planuri de viitoare lucrări dramatice. Cu turneul din vara următoare, tot în compania lui Pascaly, după ce fusese suflor clasa a II-a la Teatrul Național, cunoscuse pe tînărul Caragiale și înnodase o serie de prietenii, intrînd și în societatea cu scopuri folclorice *Orientalul*, se încheie seria anilor de mari pribegii ai poetului, mîna încă viguroasă a tatălui apucîndu-l cînd trecea prin Botoșani și adunîndu-l de pe drumuri.

Dar cu excepția cîtorva ani (pușini) de relativă statornicie, viața lui e supusă parcă unui continuu destin de pribeg și de aci încolo. Hoinarul se înfrățise parcă cu drumurile și le bătea cu pasiune, iar poetul simțea mereu nevoia să-și știe fața bătută de vînturi, privirea aplecată mereu asupra altor priveliști, după care cu pieptul plin de aerul proaspăt se încheia cu zilele și săptămînile în casă în căutarea „cuvîntului ce exprimă adevărul”. Această dualitate organică, intimă și neconținută dintre claustrarea în lumea cărților și a scrisului și hoinăreala aparent fără vreo țintă precisă de cele mai multe ori ilustrînd în fond necesitatea unei continue raportări a culturii la viață și a acesteia la experiența de cultură a umanității, pe care și-o asimilase poetul, pare a trece ca un fir continuu prin existența lui creatoare, constituind o plasmă din care vor țîșni

atîtea capodopere. Avînd universul țării bătut cu pasul și frecventînd de timpuriu universul umanităților adunate în cărți, poetul se putea simți ca fiind sprijinit în aprecierile, ideile și imaginile sale pe doi piloni siguri care nu-l vor lăsa niciodată să cadă în haos. De asta se cuvine ca din înțeleșul cuvintelor hoinar, vagabond, pribeg etc. să eliminăm, cînd le raportăm la Eminescu, orice zgură comună sau, mai rău, peiorativă, ca atunci cînd îl denumim călător să nu-l confundăm cu turistul obișnuit (victimă, într-un fel, a propriei pasiuni, cum însemna o dată într-o *Invitație la călătorie* Mihai Ralea), și să avem cumva în vedere și finalitatea mai înaltă a acestei aproape continui hoinăreli în cazul lui Eminescu. Între călătoriile lui de pînă acum și cele ce vor urma se stabilește, de altfel, o unitate de substanță care înlătură, la o privire mai atentă, atari posibilități.

Aflat la studii la Viena și apoi la Berlin (cînd hoinăreala de pînă atunci se mută într-un plan diferit, acela al investigații mai sistematice a culturii universale, ceea ce vedește aceeași sete de cunoaștere numai că obiectul ei se schimbă), poetul va continua să călătorească. Mai întîi în spațiul german (uneori în compania cite unei mamzell'Rezi), dar și în țară. O călătorie (după cea rămasă doar în proiect de a merge în Maramureș) cu o finalitate bine precizată dar care din nefericire n-a putut fi atinsă, a fost cea prilejuită de sărbătoarea organizată la Putna lui Ștefan cel Mare. Era una din primele lui încercări de a aplica, de a pune în practică ideile sale generoase. Vor urma altele, încheiate cu aceleași deziluzii, între care se cuvine amintită aci perioada revizoratului școlar. Bătînd satele și drumurile prăfoase ale fostelor județe Iași și Vaslui, Eminescu și-a putut da din nou seama de nedreptățile la care erau supuși oamenii, de starea în care erau ținuți de o orînduire nedreaptă, adunînd noi valuri de amărăciune pe care avea s-o reverse într-o parte a poeziei lui și în articolele pe care avea să le publice mai târziu.

Iar omul care bătuse ca nimeni altul poate pînă atunci ținuturile țării, care cunoștea cu atîta seriozitate limba, obiceiurile, istoria și cultura, tradiția și creația folclorică vie a acestui popor, de pămîntul și viața căruia se simțea atît de legat, și care întreprinsese la timpul lui cea mai lungă călătorie, dacă se poate risca un asemenea termen, în cultura lumii, avea să ne lase moștenire o operă prin care să treacă în nemurire itinerariile vieții lui.

George MUNTEAN

RĂSĂRITUL LUNII

Schiță științifico-fantastică de Gh. SĂSĂRMAN

Apele deltei mureau aici. Bătrînul fluviu își încheia călătoria, amestecîndu-se cu verzele salin și clar al talazurilor. Nisipurile țărnelor contempiau nepăsătoare ultimele zvircoliri turburi.

Hotelul era dincolo de far, departe de vechiul oraș „înșirat” pe malul fluviului. Cînd am ajuns, se însera. Mi-am luat în primire camera și, cu o curiozitate firească, am ieșit în balcon. De la înălțimea etajului șapte puteam privi pînă dincolo de locul unde valurile înspumate modelau fața plînsă a nisipului. Lumina se sfîrșea și, mai mult pe ghicite, încercam să deslușesc limita dintre apă și cer. Am rămas așa multă vreme, scaldat de răcoarea serii, privind în zare.

Intr-un târziu, răsări luna. Oglinda mării sclipi, spulberînd întunericul.

Atunci l-am văzut pentru prima dată. Stătea nemișcat, chiar lîngă mal, silueta lui profilîndu-se difuz pe luciul frămîntat al apei. Priveam amîndoi tabloul vrăjit al răsăritului de lună. Ne despărțeau cîteva sute de metri.

M-am simțit, deodată, atras către el. Nu știu de ce anume. Mă temeam să nu plece. M-am repezit să cobor. Pînă acolo era totuși o bună bucată de drum și am străbătut-o aproape în fugă. O colină mă împiedica să văd malul și, pînă să ajung, el dispăruse. M-am întristat.

Rătăceam singuratic cînd, în nisipul umed, descoperii cîteva urme. Păreau urme de pași, dar erau cît se poate de ciudate: dreptunghiulare, late și nu prea adînci.

M-am oprit. Ideea care mă străfulgerase îmi părea cu totul absurdă. Și, totuși, urmele acelea erau, fără îndoială, lăsate de tălpile unei mașini, poate ale unui robot.

Un val mai puternic, gata să mă ude, le șterse conturul. Urmă îndată altul, și încă unul, și cînd apa se retrase, urmele pieriseră cu totul.

Eram tulburat. În noaptea aceea m-am culcat tîrziu și n-am izbutit să adorm. Mi-am amintit o discuție purtată nu cu mult timp în urmă. Mă înfrîniser într-un club cu un vechi prieten, care lucra acum la un important laborator cibernetic. Rămăsese totuși un visător. Susținea că un creier electronic va putea dobîndi, prin creșterea masivă a numărului de celule, proprietăți noi, care să-l apropie, să-l contopească aproape cu creierul omenesc. L-am contrazis, aducîndu-i toate argumentele posibile. I-am declarat că nu cred în ipoteza mașinilor conștiente și am încheiat spunîndu-i că un robot nu se va îndrăgosti niciodată. A zîmbit într-un fel al lui, care însemna că n-am reușit decît să-l amuz.

Mi-am amintit de această discuție fără să vreau. În mod paradoxal, împrejurările prin care trecuserăm veneau să confirme viziunile prietenului meu: un robot care admiră răsăritul lunii pare a fi capabil de sentimente... Or eu nu voiam să admit în nici un caz o asemenea ipoteză.

La un moment dat mi-am zis că, desigur, mă înșelasem, că urmele pe care le-am văzut aveau o cu totul altă explicație. Ori poate că silueta aceea confuză n-a existat decît în închipuirea mea. Ajuns la acest punct am izbutit să adorm și poate că așa fi uitat toate frămîntările mele dacă peste cîteva zile nu l-aș fi întîlnit din nou.

Urcam pe terasa hotelului, cu gîndul de a lua cîteva imagini panoramice. Cînd am pășit pe ultima treaptă am ridicat ochii, și, uimit, am surprins o făptură metalică, întrucîtva asemănătoare roboților de ultimul tip. Stătea neclintit, la cîtiva pași de balustradă și privea. Era el.

Nu știu dacă mă băgase în seamă; eu însă eram hotărît să-l cercetez cu atenție. Părea un robot ca oricare altul și de la bun început mă îndoiam că el fusese atunci pe malul mării. Totuși, prezența lui pe terasă în această atitudine era ciudată.

M-am apropiat încet, cu gîndul de a-i afla identitatea. Dar obișnuita inscripție de pe umăr lipsea.

S-a întors pe jumătate spre mine și m-a măsorat din cap pînă în picioare. Avea o ușurință deosebită în mișcări. Două lucruri mi-au reținut însă atenția în mod deosebit: mîinile și ochii. Avea mîinile minuțios alcătuite, cu numeroase ar-

ticulații, care le asigurau o extraordinară mobilitate. Ochii erau ceva mai apropiați decît la alți roboți și păreau să aibă o structură complicată.

— Frumoase locuri...

Vorbele acestea se potriveau straniu cu răsăritul lunii. Aș fi vrut să-l întreb..., dar îmi păream ridicol în proprii mei ochi. Știam că orice apreciere estetică presupune prezența psihicului, a conștiinței. Iar în fața mea stătea o mașină.

O fi una din formele lui de politețe — mi-am zis. Abia atunci am observat că ținea în mînă o floare. O garoafă roșie, proaspătă și înfioată. Mi-o întinse:

— Vrei să-mi faci un serviciu?

Tot mai mirat, am luat floarea și l-am răspuns mașinal:

— Cu plăcere...

— Miroase-o!

M-am lăsat condus de vocea aceasta, inexpressivă, rece și, apropiindu-mi garoafa de nări, i-am inspirat îndelung parfumul.

— Te rog descrie-mi ce simți!

În clipa aceea o înfiorare scurtă îmi străbătu tot trupul. Mi se părea că robotul tînjește după o viață adevărată, că e conștient de nenorocirea lui de a nu se fi născut om. Am început să vorbesc. Nu mai țin mînte ce i-am spus, dar am adunat în cuvintele mele toată emoția de care eram în stare.

Am tăcut. I-am înapoiat garoafa. El s-a apropiat de scară și a început să coboare. Înainte de a dispărea, și-a întors capul spre mine:

— Erau florile mele preferate...

Am încremenit. El și-a continuat drumul și în curînd am auzit ușa liftului trîntindu-se. Mi-am amintit un străvechi basm oriental: un împărat se reîncarna într-un cîine. De astă dată însă, sufletul părea să-și fi găsit noul lăcaș nu într-un animal, ci într-o simplă mașină.

— Prostii!

Îmi dădeam seama că îl scap pentru a doua oară și am luat-o la goană. Am intrat în cel de-al doilea lift, cu gîndul să cobor. Nu știam pînă unde. L-am căutat zadarnic, îi pierdusem urma.

Totuși, în aceeași zi l-am reîntîlnit. Mă întorceam la hotel venind dinspre plajă. Mergeam ca de obicei, pe un drum ocolit, care trecea pe lîngă ultimele bălți ale deltei. Pe apă pluteau nuferi, iar broaștele nu începuseră încă să-și cînte obișnuita melancolie.

Retras de la drum, îndărătul unui șevalet, cineva picta. Se auzea o melodie. M-am îndreptat într-acolo: era chiar el, cel pe care îl căutam. M-a salutat și m-a invitat să iau loc pe un trunchi de salcie. Picta în picioare, ușor aplecat spre pînză, fredonînd mai departe.

Eu tăceam. Acum nu m-ar mai fi putut mira nimic. Știam că de astă dată voi afla totul.

Priveam formele în care se nășteea viitorul tablou. După toate probabilitățile, robotul picta răsăritul lunii...

Am devenit mai atent. Îi urmăream mîinile cum poartă cu precizie și îndemîinare penelul, împărțind suprafața pînzei în pete de culoare, care se interferau în tonuri sublime, țesute parcă de-a dreptul din lumină. Căpăta viață o a treia dimensiune. Ceva mi se părea cunoscut, extrem de cunoscut.

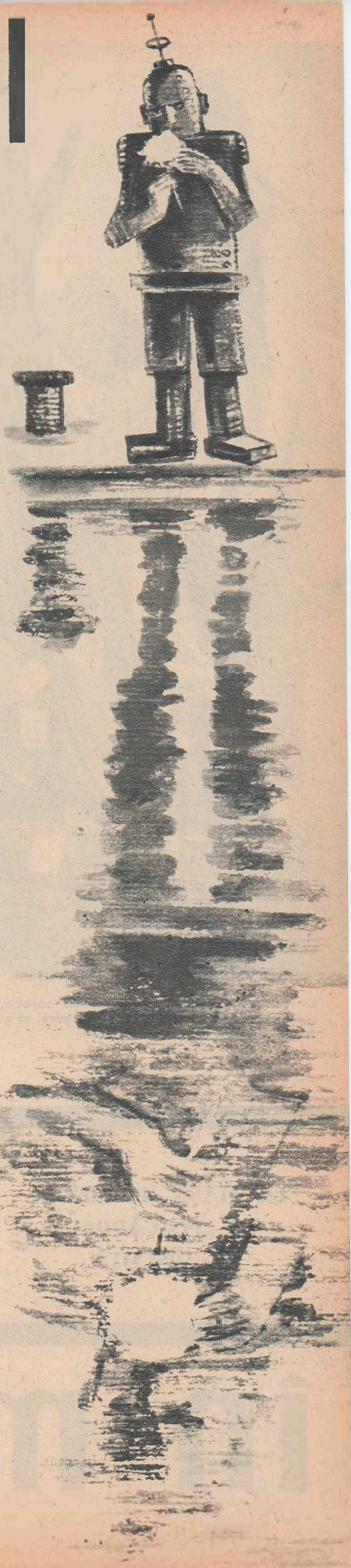
Brusc, mi-am dat seama ce anume: robotul folosea maniera unui pictor celebru, care murise cu puțin timp în urmă într-un accident stupid. O vagă bănuială mi se strecură în suflet. Îmi amintii știrile publicate atunci în legătură cu încercările medicilor de a-l salva din ghearele morții. Însă trupul îi fusese complet zdrobit. Revedeam, ca într-un vis, strădaniile specialiștilor, lupta pentru păstrarea creierului artistului, zecile de propuneri.

Apoi, prins în vârtejul grijilor zilnice, pierdusem șirul știrilor.

Acum reconstituim în imaginație căutările neobosite, eșecurile, nopțile de veghe, primele succese. Eforturile uriașe de acomodare la un cu totul alt mod de a trăi. Întrezăream răspunsul nedumeririlor mele. În fața mea, sub luciul metalic, viețuia probabil un om.

Am înălțat privirea. El își feri ochii.

Și n-am mai întrebat nimic.

La Expoziția clujeană de bunuri de consum, publicul a fost invitat prin chestionare să-și spună părerile asupra exponatelor.

Cîteva expoziții au călătorit primăvara aceasta prin țară. S-au oprit la Timișoara, Cluj, Onești și au cerut părerea publicului: „Cum vi se par exponatele noastre? Scrieți vă rog în chestionare și — dacă se poate — completați atent fiecare întrebare“. Lucru cam dificil: 2.500 de produse așteptau, la Cluj de pildă, judecări de valoare. Pantofi, pălării, cravate, țesături de bumbac erau privite cu exigență artistică pe care o presupune orice vizită într-o expoziție. Și cu un plus de responsabilitate din partea vizitatorilor: dacă plac, în partea a doua a anului ele vor putea fi aflate în magazine. Comerțul voia părerea cumpărătorilor înainte de a contracta cu industria. Pentru a lărgi răspunsurile — în mod fatal laconice — pe care consumatorii le dau în chestionare, pentru a aprofunda sondajul făcut în mijlocul publicului cumpărător, revista „Flacăra“ a organizat la Cluj, împreună cu Comitetul executiv al Sfatului popular orașenesc, o masă rotundă pe marginea expoziției de bunuri de consum deschisă în acele zile în localitate. Invitații noștri, de diverse profesii, vârste și gusturi, au adus în mod firesc — dincolo de părerile lor personale — opinii ale diverselor categorii pe care le reprezentau. Le vom relata în rândurile de mai jos. Dar mai întâi să vi-i prezentăm:

CORNELIA COSTEA, muncitoare la uzina metalurgică „Unirea“.

PAULA KRASZNAI, actriță la Teatrul maghiar de stat.

ANA MOȘTEANU, casnică, activistă a Comitetului orașenesc al femeilor.

IOSIF EREMIA, director al O.C.L. textile-încălțăminte.

SILVIU BOGDAN, pictor scenograf la Opera din Cluj.

VASILE BOBOȘ, montator la uzina metalurgică „Unirea“.

ADALBERT VITAN, tehnician la fabrica de confecții „Flacăra“.

NICOLAE SCHMIDT, director adjunct la I.C.R.T.I. (Întreprinderea comercială cu ridicata textile-încălțăminte) — Cluj.

TITUS POP, șeful secției comerciale a Sfatului popular al orașului Cluj.

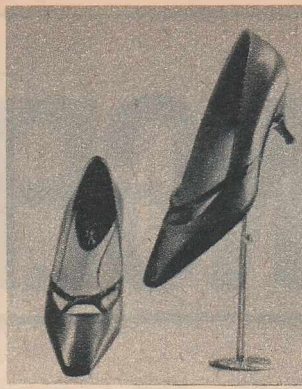
CE MODEL DE PANTOFI PREFERAȚI?

E clar: pantofii au cucerit multe aprecieri pozitive. Chestionarele au fost umplute pînă la refuz cu numerele acelor încălțări pe care consumatorii ar dori să le găsească în magazine. Neîndoielnic, primul loc, printre cele 15 întreprinderi care și-au prezentat produsele, îl dețin fabricile timișorene: „Victoria“ expune din nou pantofi cu o linie elegantă și suplă, decupați la spate, cu tocul subțire și vârful puțin pătrat, cu colorit armonios, cu rezolvări inedite (de pildă, fețele dintr-o fină împletitură gen plasă din nylon); „Modern“ a adus în expoziție multe, foarte multe sandale de vară, în modele variate și la prețuri convenabile. Oaspeții noștri au remarcat cu promptitudine toate noutățile în materie: acea extrem de rezistentă talpă din microdur, microporosul cu aspect de plută, pielea metalizată sau cea imitînd prin presare pielea de crocodil, materialele plastice din care s-au făcut sandale și papuci de casă.

Dar... (și tovarășa Krasznaei are perfectă dreptate), de ce reușim să venim cu atîta întîrziere în întîmpinarea modei? Au început să se poarte pantofi mai puțin ascuțiți, cu tocul mai scund și nițel mai gros, dar nici un model din expoziție nu indică această linie. De ce oare? Și apoi, în materie de pantofi, estetica trebuie să fie un corolar al funcționalității: „Avem pantofi frumoși, dar cîte avem de îndurat din cauza construcției lor defectuoase!“ — au oftat la unison toate invitatele la masa rotundă. Așadar, calapoade mai bine construite, mai mulți pantofi cu toc jos care să aibă și o înfățișare elegantă (cererea a fost insistent subliniată de tovarășa Cornelia Costea, care e o tînără sportivă, înaltă, și cunoaște preferințele colegelor de generație și sport), o linie mai supție, mai fină în croiala cizmulțelor pentru iarnă (așa cum sînt în prezent, confecționate dintr-un material rigid, nemaleabil, ele

LA MASA ROTUNDĂ
A „FLACĂRII“
SE DISCUTĂ:

— Ce-ați dori să găsiți în magazine?

Cteva din modelele de pantofi propuse contractărilor de către fabricile de încălțăminte.

stau urît pe gleznă, stricînd armonia întregii siluete). Să ne oprim de asemenea, pentru o clipă, asupra unei observații pline de miez a tovarăsei Ana Moșteanu: încălțăminte pentru adolescente (ca și confecțiile, de altfel) nu și-a găsit încă „tonul”, „individualitatea”. Ea oscilează între pantoful pentru fete, cu botul rotunjit și baretă, și pantoful elegant al mamei, fără a oferi soluția cea mai potrivită. Este un domeniu în care fantezia creatorilor are încă un cîmp larg deschis de manifestare...

Ar fi fost de așteptat ca observația de mai jos să o facă, însoțită cu o umbră de reproș, una din participantele la discuție; și totuși acela care a remarcat (pe drept!) că fabricile de încălțăminte au favorizat bărbații, oferindu-le un număr mai mare de pantofi și sandale, o varietate mare de modele și culori, a fost un bărbat: tov. Iosif Eremia. De fapt, lăsînd la o parte orice judecată subiectivă, faptul e pozitiv: sandalele cu fețele perforate sau dintr-o piele presată imitînd baretele împletite, pantofii cu forme alungite (deși tovarășul Vasile Boboș a avut îndreptățite obiecții împotriva bombeului prea tare), diversitatea de rezolvări tehnice ale încălțăminte de bărbați trebuie salutată. Și continuată și în sectorul pantofilor și ghetuțelor pentru copii mici, produse care — așa cum remarcă tovarășul Titus Pop — sînt încă prea rigide și prea puțin rezistente.

Despre pantofi s-a discutat cel mai mult. E firesc: e domeniul în care avem multe succese, dar și de la care avem mari pretenții. Oarecum autocritic, clujenii au recunoscut că vechea fabrică de încălțăminte din localitate, ar putea să

dea mai din plin măsura posibilităților sale. Și ne-au rugat să transmitem fabricilor bucureștene „Dîmbovița” și „Flacăra roșie” nemulțumirea lor cu privire la felul cam sărăcăcios și neîngrijit cu care s-au prezentat în expoziție.

OF, PĂLĂRIILE!

O voce, plină de entuziasm dar din păcate singulară, a revărsat un șir de elogii la adresa pălăriilor expuse: vocea tovarășului Adalbert Vitan. I-au plăcut și calitatea, și coloritul, și formele pălăriilor bărbătești. În sală s-au auzit vagi murmure de protest. Dar cînd același vorbitor a lăudat și pălăriile de damă produse de fabrica timișoreană, trebuie să recunoaștem că disciplina mesei noastre rotunde a avut de suferit. Interferîndu-se, suprapunîndu-se, ridicînd temperatura discuției și tonul luărilor de cuvînt, replicile invitaților noștri au spus cam același lucru: creatorii de modele din domeniul pălăriilor (în special cele de damă) ne-au rămas cam prea mult datori în ce privește forma și gustul produselor lor. Tovarășele invitate ne-au mărturisit că nu au putut nota favorabil în chestionare decît două-trei din pălăriile de damă expuse (în magazine se află în momentul de față unele modele drăguțe, dar, din păcate, urmașele lor nu se văd în expoziție). Materiale de calitate au fost degradate prin modele neinspirate care pot mai departe degrada și gustul cumpărătoarelor. („Femeia care își pune o astfel de pălărie ajunge să fie bîntuită de complexe cu privire la înfățișarea ei”, ne-a șoptit tovarășă Krasznai; „vrem pălării cu bor mic și calota rotundă, așa cum se poartă acum; de ce ni se oferă un gen de

pălării de cow-boy?”, se întrebă nedumerit tovarășul Boboș; „pălăriile de plajă vor probabil să pună soarele pe fugă prin... forma lor inestetică”, a precizat cu umor tovarășul Silviu Bogdan.)

Așadar, pălăriile expuse nu s-au prea bucurat de succes și tovarășul Vitan a rămas în minoritate. Dacă pălăriile bărbătești încep totuși să ofere unele satisfacții cumpărătorilor, cele de damă continuă, printr-o inerție greu de înțeles, să fie rezolvate într-o manieră demodată, cu exces de garnituri desuete — nasturei, nervuri, funde. O spunem din nou, cu cele mai bune intenții constructive, tovarășilor creatori de la fabrica timișoreană.

NON MULTUM, SED MULTA...

Cifra ne-a uimit pe toți: pe panourile expoziției se aflau peste 500 de cravate. Nu ni s-au părut atît de multe, ba am fi fost oricînd gata să apreciem că am privit cel mult 200 de produse. De ce oare? Tovarășul Silviu Bogdan ne dă o explicație plauzibilă: cravatele acestea, dintre care unele extrem de reușite (produse mai ales de „Mătasea populară”) seamănă prea mult între ele. Deși fiecare are un mic detaliu în țesătură sau în combinarea culorilor care o individualizează, totuși ele sînt în majoritate variații pe aceeași temă: culori închise, sobre, nuanțe șanjante, mici desene geometrice aruncate ici-colo, dungi. Laolaltă, cravatele sînt frumoase, dar una cu adevărat remarcabilă poate fi cu greu găsită. Tovarășul Nicolae Schmidt remarcă de altfel că nu s-a adus aproape nimic nou față de semestrul trecut, iar tovarășul Titus Pop subliniază faptul că pentru această perioadă a

anului s-ar fi cerut în mod special culori mai deschise, mai tinerești. Nu ne îndoim că fabricile de resort vor satisface aceste cerințe. Progresul calitativ înregistrat în producția lor în ultimii doi-trei ani e o garanție în acest sens.

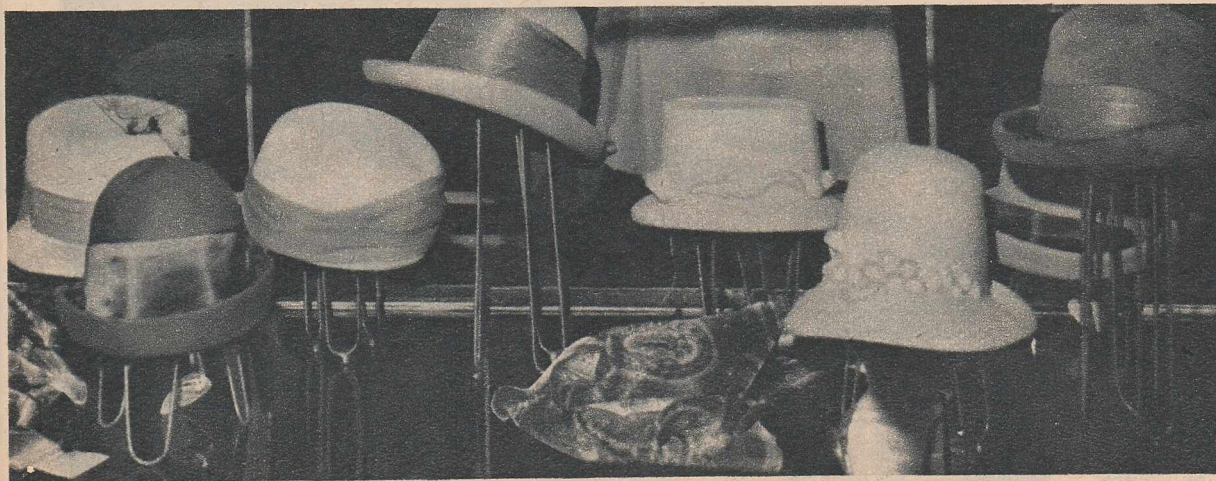
În ce privește țesăturile de bumbac, se pare că ele au satisfăcut, în general, pe vizitatorii expoziției: multe din cele 800 de exponate (prezentate de 16 fabrici) au fost apreciate pentru calitatea contexturilor („Bumbacul”-Timișoara), pentru imprimaturile reușite („Dacia”-București, „Teba”-Arad), pentru mulțimea pozițiilor coloristice (între 5 și 8 poziții la un singur material). Fiind pentru vară, însă, și fiind țesături din bumbac, s-ar fi cerut totuși culorilor să fie mai îndrăznețe, mai vii, lăsînd pastelurile rochiilor de toamnă — remarcă tovarășă Krasznai. A apărut un frumos bumbac satinat — subliniază tovarășul Bogdan — dar creatorii s-au purtat cu zgîrcenie cu el, imprimîndu-l în doar cîteva modele și poziții coloristice: păcat! Și tot Silviu Bogdan critică pe drept diftinele și fineturile, tratate cu indiferență de creatorii de modele: pe multe din ele apar de ani aceleași și aceleași dungi sau floricele desenate precis și așezate monoton pe un cîmp negru sau bleumarin.

★

Invitații noștri au ținut de asemenea să-și spună părerile și despre felul în care a fost organizată expoziția. Săliile mici au obligat la o expunere cam înghesuită, ceea ce a făcut ca multe din produse să treacă neobservate. Imaginația tovarășului pictor Bogdan a luat aripi și a văzut dintr-o dată o asemenea expoziție de mostre ocupînd toate vitrinele unei artere comerciale, dar tovarășul Schmidt a fost nevoit să-și curme elanul: Clujul, oraș cultural fără tradiții comerciale, are pe vechile străzi centrale magazine cu vitrine modeste, care nu ar permite transpunerea în viață a unei astfel de idei, ingenioase de altfel. În noile cartiere, cu spații comerciale, gîndite de la bun început în conformitate cu scopul lor, ea ar fi poate aplicabilă.

Salutînd organizarea unor expoziții ca cea care a făcut obiectul „mesei rotunde”, tovarășul Schmidt a cerut însă ca ele să fie prezentate mai din timp, pentru ca această consultare a consumatorilor să fie eficientă și să-și poată da roadele în perioada contractărilor. Cu atît mai mult cu cît dumnealor, ca reprezentanți ai comerțului, sînt hotărîți să facă totul pentru a pune la dispoziția publicului clujean produse moderne, de calitate și în sortimente variate.

Sanda FAUR
Fotografii de Elena GHERA
și Ion DAVID

Pălăriile continuă să le nemulțumească pe cumpărătoare.

UN
PUNCT
PE
HARTA

TANGER

TANGER

În vechiul cartier.

În zorii voalați de umezeala Atlanticului părăsim Gibraltarul — Djebel-Tarik, cum îl numeau arabii — a cărui ieșire e străjuită de străvechile coloane ale lui Melkart, vestigiu al ocupației feniciene. Călăuzită de sculpura estompată a farului de pe Cap Espartel, nava pătrunde în golful Tanger.

În fața noastră, la 200 - 300 m înălțime deasupra mării, se întinde într-un amfiteatru larg Tangerul, oraș cu istorie frământată, azi unul din principalele centre urbane ale Marocului. În dreapta distingem ruinele fortăreței și cartierul vechi, contrastând cu liniile moderne ale celeilalte jumătăți a orașului.

O sumară incursiune în istoria Tangerului ne îngăduie să aflăm că, în timp de câteva secole înaintea erei noastre, sub denumirea de Tingis, el este colonie comercială a fenicienilor și cartaginezilor; apoi e cucerit pe rând de romani, mauritani, vandali, bizantini, vizigoți; la începutul secolului al VIII-lea e.n. se găsește sub dominație arabă, după care este ocupat de Portugalia, de Spania și din nou de Portugalia. În 1662 Tangerul trece sub stăpânirea Angliei și, începând din 1884, sub cea a sultanului Marocului. Datorită poziției sale strategice — la intrarea dinspre Atlantic în strâmtoarea Gibraltar — Tangerul devine un obiect de dispută între diferite țări occidentale. Când, în 1912, Franța și Spania își împart Marocul, Anglia obține delimitarea Tangerului ca zonă cu regim deosebit, iar în 1923, la Paris, Anglia, Franța și Spania semnează o convenție prin care orașul Tanger și teritoriul învecinat lui (circa

350 km²) sînt declarate zonă internațională cu regim de neutralitate permanentă, rămînd doar formal sub suveranitatea sultanului Marocului. După ce, în martie 1956, Marocul obține independența, Tangerul nu mai păstrează din această situație decît un regim vamal semiliber, care atrage firme din întreaga lume. Dovadă — mărfurile franceze, japoneze, italiene, engleze, americane ce umplu vitrinele, iluminate de jocul multicolor al reclamelor scrise în arabă, franceză sau spaniolă.

În timp ce oficialitățile portului urcă la bord, salutîndu-ne cu tradiționalul „merha babicum” — bine ați venit — pe dană apar o puzderie de negustori ambulanz, care-și descarcă mărfurile din taxiuri sau cărucioare și le expun pe tarabe improvizate, desfășurînd la picioarele digului un adevărat bazar ad-hoc: valize din piele de cămilă, ceasornice, fructe de forme ciudate, tam-tamuri și radiouri cu tranzistori, stilouri, covoare, instrumente muzicale din carapace de broască țestoasă, aparate de fotografiat minuscule, frumose țesături indigene, gumă de mestecat, statuete de pămînt...

Bulevardele centrale ale Tangerului, mărginite de clădiri impunătoare, dau orașului un

aspect de metropolă. Seara, la mesele cafeinelor și pe arterele centrale se înghesuie o mulțime pestriță: arabi și berberi învăluiți într-un soi de burnusuri cu glugă, din pînză obișnuită, alături de oameni în haine europene, femei cu fețele acoperite cu feregele sau, dimpotrivă, îmbrăcate după ultima modă, adesea cupluri formate din albi și negri.

Din cei peste 180.000 de locuitori ai Tangerului, aproximativ două treimi sînt arabi și berberi și numai o treime europeni — în majoritate spanioli și francezi. O mare parte a populației locuiește în vechiul cartier, labirint de străduțe și pasaje întortocheate, late de 1-2 m, formînd ganguri ce coboară în trepte spre ruinele unei fortărețe, fosta reședință a sultanilor.

După scurta vizită în oraș ne întoarcem în port, unde vasele încarcă produse marocane — țesături, conserve de pește, piei, minereuri de fier, mangan și zinc, citrice, fosfor și în anii cu recoltă bună grâu și secară.

Nava noastră se pregătește de plecare. Pînă la ieșirea din golf, aparatele de filmat și fotografiat mai înregistrează pe peliculă amalgamul de nou și vechi al bătrînului Tanger.

Andrei TEODOR

Plaja.

Aspect portuar.

De la una la alta

POVEȘTEA VORBEI

NOUĂ ȘI NOI

Pentru ca o limbă să-și îndeplinească funcția ei de mijloc de comunicare, nu e bine ca două sau mai multe noțiuni diferite să se exprime prin același complex sonor. Și totuși există și în românește destule situații de felul acesta: *vis* (de la *a vede*) — *vis* (animalul), *cer* (firmament) — *cer* (copacul) — *cer* (pretind) etc. Cuvintele cu sens diferit și formă identică se numesc *omonieme*.

Limbile tolerează existența omonimelor, eventual apariția

altora noi, cu o singură condiție: să nu fie folosite de obicei în aceleași contexte, deci să nu existe prilejuri numeroase de confuzie. De pildă, în contextele *cerul s-a înșeninat, strigător la cer* p.s. oricine înțelege despre care cuvânt din cele trei omonieme *cer* e vorba (nimeni nu se va gândi la copac sau la verbul *a cere*). Dacă totuși unele omonieme pot da naștere frecvent la construcții echivoce, situația e supărătoare și trebuie rezolvată într-un fel sau altul. Iată una din soluții: omonimia dispăre prin faptul că unul dintre omonieme își schimbă puțin învelișul sonor.

Destul de aproape de zilele noastre a fost întâlnită pe această cale omonimia dintre numeralul *nouă* și adjectivul *nouă* (la plural). Mai înainte se cerea să spunem *haipe nouă, succese nouă*, formă care ne amina-

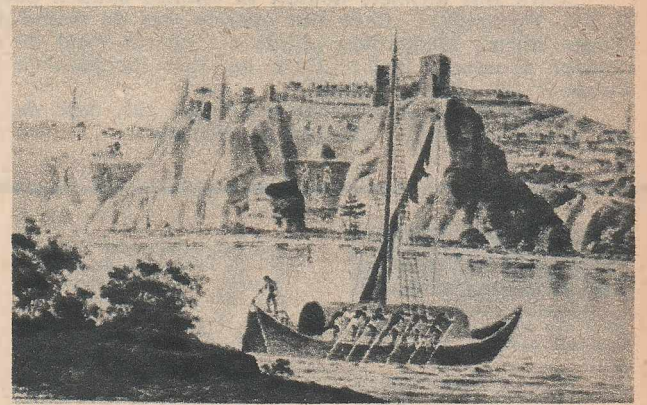
tește de cunoscutele versuri eminesciene:

Vreme trece, vreme vine,
Toate-s vechi și nouă toate.

Deși a dăinuit multă vreme, trebuie să recunoaștem că omonimia era supărătoare. Spunând în *orașul nostru s-au ridicat nouă școli* sau *poetul X a publicat nouă poezii minunate*, cine poate înțelege dacă e vorba de o cifră sau de un epitet? Înlocuind vechiul plural feminin-neutru *nouă* cu forma noi (care servea numai drept plural masculin), am obținut o exprimare fără echivoc: *nouă școli — noi școli, nouă poezii — noi poezii*.

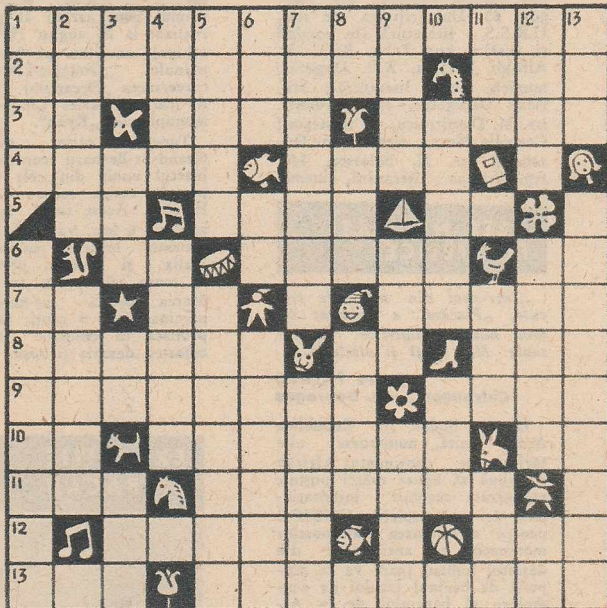
Fără îndoială, adjectivul *noi* a rămas omonim cu pronumele *noi*, dar nu există primejdia de a le confunda într-o propoziție oarecare, așa că aceste două omonieme coexistă mai departe fără a se stingheri.

Seriu STATI

Cum arăta cetatea medievală Hirșova, după o gravură din 1836.

DE ZIUA CELOR MICI

ORIZONTAL: 1) Balet de Bayer (2 cuv.). 2) Păpușică... animată — Vocea nevăzută. 3) Ere! — Cel mai tânăr dintre „Frații Jderi” de Mihail Sadoveanu — Autorul cărții „Copiii căpitanului Grant” și al multor alte cărți pentru tineret. 4) Legătură — Adevărat. 5) Una cu alta! — Mesagera zeilor, simbolul cercubului (mit). — Epocă. 6) Dese! — Nume masculin — La revedere! 7) Suris, doar schițat! — Zar la table — Poem eminescian, subintitulat „File de poveste”. 8) Comic și unul din coautorii pieselor „Eu și materia moartă” și „Mina cu cinci degete” — Armăsar — Unul din cei trei eroi dintr-un cunoscut basm de Ion Creangă. 9) Alt erou dintr-o povestire de Creangă (2 cuv.) — Pirjolită. 10) Alifie — Ileana Costăzeana pentru Păt-Frumos — Are! 11) Șorecar — Autovehicul blindat (pl.). 12) Funde în părul fetițelor — Nelipsit din penarul oricărui elev. 13) ... Lugojana, dans și cîntec tineresc — Imaginată precum o poveste cu zine, zmei și feți-frumoși.

VERTICAL: 1) Venețicul rival al lui Făt-Frumos din basmele copilăriei noastre — Un prieten drag al micilor telespectatori. 2) Anotimpul prielnic povestirilor de la gura sobei — „Să crești mare!” (pl.). 3) Nota redacției — Sediul central al lui Scaraoțchi — Alifie (mold.) — Diminutiv feminin. 4) Plantă erbacee — Cuvîntul magic cu care Ali-Baba a pătruns în peștera celor 40 de hoți. 5) Căluț — Viteazul Val-Virte, un alt erou al micului ecran îndrăgit de copii. 6) Localitate în Brazilia — Început de roman! — Povestită. 7) „...și Lupul”, poem simfonic de Prokofiev închinat copiilor — „Marinică”. 8) Do — Punct cardinal — Calculatorul matematic al celor mici. 9) Coautor al comediei „Nota zero la purtare...” — ...și un fragment din piesă — Autorul cărții cu povestiri „Pornească oasmenii”. 10) Școlăriță — Rju în Elveția. 11) Refren popular — Prietenul lui Tibișir — A se ivi. 12) Mină de sare — „Cartea cu Apolodor” de Gelu Naum, sau „Frații Lin” de Alecu Popovici — De la (Inv.). 13) Comună în Franța — Un teatru al celor mici.

Aneta BARTOLOMEU

DIN NEOLITIC ȘI PÎNĂ AZI

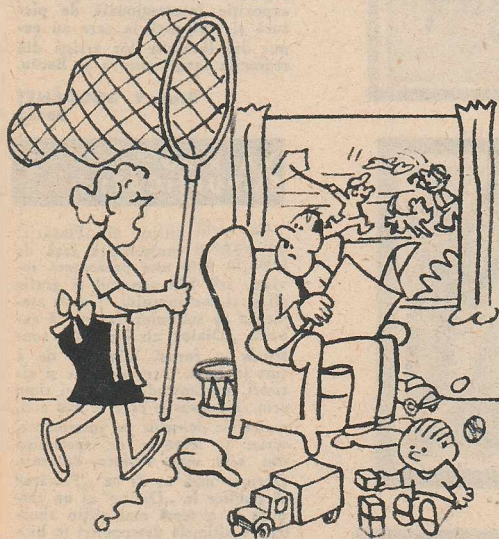
La Hirșova, pe malul drept al Dunării, s-a deschis nu de mult un șantier arheologic la lucrările cărora iau parte cercetători de la Muzeul regional din Constanța. Obiectivul săpăturilor: scoaterea la lumină a urmelor cetății antice Carsium și ale unei cetăți (genoveze și apoi turcești) care i s-a suprapus în evul mediu.

Nu departe de cetate, pe țărmul Dunării, s-a descoperit și o așezare neolitică ale cărei urme (bordice, ceramică, uneite) găsite în 30 de straturi suprapuse dovedesc aici o continuitate de viațuire omenească de aproape 5000 de ani.

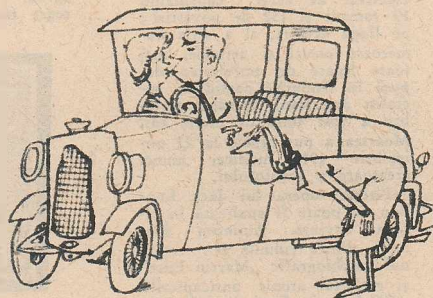
După terminarea săpăturilor, cetatea Carsium, așezarea neolitică și un nou muzeu al orașului Hirșova vor constitui locuri de atracție atât pentru specialiști cât și pentru turiștii care vizitează Dobrogea.

UMOR

de peste hotare

E gata masa. Du-te și prinde copilul...

Fără cuvinte.

A mea consumă 1 litru la sută de kilometri.

Și cînd te gîndești că acasă nu-î poți convinge să bată un cul l...

„Care sînt ultimele noutăți în tehnica sudurii automate?” (Ștefan D. Ion, București); „Care sînt operele mai de seamă ale lui Tizian?” (Eugen Miron, Medgidia); „Unde s-a născut jocul de rugbi și cînd?” (Teodor Florescu, Iași); „Care au fost începuturile literare ale lui Balzac?” (N. Rusu, Pitești).

Răspunsurile la întrebările de mai sus, date de către specialiști, vor apare la rubrica „Dialog cu cititorii”.

CINCI CONTINENTE ÎNTR-O GRĂDINĂ...

„Doresc să cunosc unele aspecte din activitatea de azi a Grădini botanice din București”.

Victor CIUDEA
Buzău

Răspund VASILE DIACONESCU și SILVIA MIHĂILESCU, cercetători științifici la Grădina botanică din București.

Pe cele 17 hectare ale Grădini botanice din București și-au dat întâlnire într-o deplină armonie peisagistică elemente ale florei celor cinci continente. Porți admirabile aici, falnicii eucalipti australieni sau elegantele siluete ale palmierilor africani sau sud-americani, arborile de cauciuc indonezian sau chiparosul de baltă din golful Mexic.

Crăciunița cu florile ei viu colorate și care apar în primele zile ale primăverii își are originea pe vârful masivului Himalaia, dar își desfășoară cu generozitate grațioasele sale flori și în grădina noastră. O altă plantă exotice, Pandanus Veitchii, din vegetația de mangrove (a mlaștinilor tropicale) reprezintă de asemenea mindria grădini.

În seralele grădini sînt adăpostite peste 2.500 de specii exotice provenite din cele mai diferite regiuni ale globului. La acestea se adaugă circa 1.000 specii lemnoase exotice (arbori, arbuști și tufe). În ultimii ani și-au făcut apariția noi specii ornamentale, care se bucură de aprecierea vizitatorilor.

Unele plante — fără a fi spectaculoase — sînt de mare interes științific, de pildă așa-numitele plante carnivore. Grupul acesta oferă exemple de o remarcabilă variabilitate. De la *Drosera capensis* din sudul Africii (care posedă adaptări foarte simple pentru captarea hranei: perișori lipicioși) la *Nepentes distillatoria* (care prezintă adevărate capcane) se înșiră o sumedenie de specii cu forme variate de captare.

În Grădina botanică sînt bogat reprezentate și elementele din flora țării noastre. Din cele 3.700 specii existente la noi, peste 2.500 sînt cultivate în grădina, unele chiar în grupuri specifice (flora Dobrogei, flora alpină etc., etc.).

O activitate mai puțin cunoscută, dar foarte importantă pentru o grădina botanică se desfășoară la sectorul semințe. Aici, primul obiectiv, după colectarea și sortarea semințelor îl constituie editarea unui catalog pe baza căruia se efectuează schimburi de semințe și plante aște cu grădini botanice din țară și cu cele din străinătate. Pentru a ilustra mai sugestiv ritmul de lucru și mai ales felul în care este apreciată grădina peste hotare, vom arăta că în numai 35 de zile s-au expedit la 170 de adrese peste 2.300 probe de semințe și plante vii. În același timp am primit de la 69 de grădini botanice circa 2.000 de probe, prin care ne completăm colecțiile noastre.

DIN NOU DESPRE HIPNOZĂ

„Ce știu specialiștii, la ora aceasta, despre hipnoză?”

Gheorghe PĂȘTIU
muncitor, Cîmpulung-Muscel

Răspund dr. MIRCEA STERIADE, candidat în științe medicale, de la Institutul de neurologie al Academiei R.P. Române.

Oamenii de știință au atacat puțin această problemă cu me-

tode obiective, astfel încît explicații fondate pe date experimentale, cu o metodologie precisă, sînt greu de găsit.

În tot cazul trebuie să rămînem pentru moment la explicațiile lui Pavlov (vezi „Experiența de 20 de ani”, Ed. Acad. R.P. Române, 1953), care afirmă că hipnoza este un somn parțial, adică o inhibiție care nu cuprinde totalitatea scoarței cerebrale ca în somnul adevărat (deși și aici rămîn unele „puncte de veghe”), ci numai anumite regiuni. Persistența în hipnoză a unor regiuni cerebrale necuprinse de inhibiție, explică posibilitatea de comunicare cu cel hipnotizat și capacitatea acestuia de a executa diferite mișcări fără a ieși din somnul hipnotic.

În scrisoarea sa cititorului nostru afirmă că subiectul adoarme „prin monotonia privirii”; am adăuga că el adoarme și prin monotonia diversilor stimuli utilizați (pasele, cuvintele repetate etc.). Se știe din cercetări foarte recente (școala lui Moruzzi din Italia), care confirmă și dezvoltă cercetările mai vechi ale lui Pavlov, că somnul poate fi provocat prin excitații de slabă intensitate, ritmice, monotone, „stereotipate”, adică tocmai excitații pe care-i aplică hipnotizatorul.

În ceea ce privește „fluidul magnetic” și „magnetismul personal”, le considerăm noțiuni neștiințifice, deoarece ele ne împiedică să le găsim determinismul riguros și apeleză la calitățile misterioase ale hipnotizatorului.

Un ultim lucru: este greu de spus că hipnoza ar fi un fenomen în care nu putem crede sau pe care nu-l putem accepta, deoarece multe fapte o dovedesc. Dar foarte mulți șarlatani profită de vagul care plutește în acest domeniu.

JACK LONDON

„Doresc să aflu cîteva lucruri mai de seamă din viața și opera scriitorului Jack London”.

Călin Bunghez
elev, București

Răspund PETRE SOLOMON, scriitor.

Marele scriitor progresist american Jack London s-a născut la 12 ianuarie 1876 în San Francisco. Copilăria vîrului

scriitor a fost excepțional de grea, pentru că a coincis cu o criză economică acută, care arunca pe drumuri sute de mii de muncitori americani. Începînd de la vârsta de zece ani, cînd a trebuit să vîndă ziare pe străzile orașului Oakland (unde familia sa se murase în căutare de lucru), Jack London și-a câștigat singur existența. La 14 ani a intrat ca lucrător într-o fabrică de conserve, unde a cunoscut, pe pielea lui, exploatarea capitalistă. Paralel cu slujbele sporadice pe care izbutea să le capete în acea perioadă de criză, el frecventa și școala,

dar principalul său dascăl a fost viața. Trîind viața de lumpen, el n-a pregetat să se înhățeze, la vârsta de 16 ani, cu o bandă de pirăți, iar cîrînd după aceea s-a angajat ca marin pe un vas care pornea la vîntoare de foc spre mările din Extremul Orient. Reîntors din această călătorie, a scris prima sa povestire, „Taifun în largul coastelor Japoniei”, care a obținut premiul I la un concurs organizat de ziarul „San Francisco Call”. În ciuda acestui succes, mai mult moral decît material, a continuat să locuiască în „beciul societății”, așa cum el însuși a denumit poziția sa materială și socială.

În 1894, după cîteva încercări zadarnice de a-și câștiga plînea ca scriitor sau ca muncitor, s-a alăturat faimosului marș al „armatei lui Kelly” — una dintre numeroasele armate de șomeri ce cutreierau drumurile Americii, îndreptîndu-se spre Washington pentru a cere de lucru guvernului. Marșul acesta s-a sfîrșit, pentru el ca și pentru mulți alții, într-o pușcărie, dar a contribuit la maturizarea lui politică.

Reîntors la Oakland, Jack London a luat contact cu mișcarea și cu literatura socialistă. În același timp, a ținut să-și continue studiile, izbutind chiar să intre ca student la universitatea din San Francisco. În 1897 firea lui neastîmpărată l-a făcut să pornească din nou la drum în căutarea aventurii: el s-a alăturat căutătorilor de aur din Alaska, de unde s-a întors peste vreun an, la fel de sărac, dar hotărît să se dedice adevăratei sale vocații, literatură.

În 1900, după multe greutăți, a izbutit să publice primul său volum, „Pui de lup” — o culegere de povestiri cu subiecte din viața căutătorilor de aur din Alaska. Au urmat — rod al unei munci intense și istovitoare — cincizeci de cărți cuprinzînd 19 romane și 152 de povestiri; pe lângă acestea, el a scris numeroase eseuri și articole, mai toate legate de activitatea depusă în rîndurile partidului socialist american, al cărui membru a fost timp de mulți ani. Moartea a pus capăt, la 22 noiembrie 1916, rodniciei munci creatoare a scriitorului.

Firește, opera lui Jack London nu poate fi analizată în cîteva cuvinte. Amintim doar unele dintre culmile ei: romanul autobiografic „Martin Eden” și romanul utopic anticapitalist „Călețul de fier” (ambele traduse în românește), sau povestiri ca „Visul lui Debs” și „Dragoste de viață”. Jack London a lăsat și lucrări slabe, scrise pentru bani, după cum el însuși mărturisea într-o scrisoare adresată prietenului său Upton Sinclair. Prin ceea ce are mai valoros și mai durabil în ea, opera lui Jack London este opera unui scriitor revoluționar, care a dat glas — primul în literatura americană — aspirațiilor și idealurilor clasei muncitoare.

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespundă: Bebe Tabără, elev, Ploiești, str. Malu Roșu, 41: sport, ilustrate; Tanța Jida, funcționară, Uzina de utilaj petrolier Tirgoviște: ilustrate; Florica Tudose, elevă, Buzău, str. Dobrogeanu Gherea, 229: teme diverse, ilustrate; Geta Brais, soră, spitalul Roznov, m. Buhuși: ilustrate; Micu Marian, Nicu Gurgu, Nelu Văduva, Costel Irod, Reșița, căminul muncitoresc Lunca II, 35: sport, filatelice, ilustrate; Irina Nicu-

lescu, elevă, Școala de muzică și arte plastice, Timișoara I: cinema, teatru, muzică; Ligia Panaitescu, învățătoare, Darabani, m. Negru Vodă, reg. Dobrogea: literatură, ilustrate; Nichitin Florian, elev, București, str. Pajurei bloc 4, sc. B, ap. 21, m. Grivița Roșie: filatelice; Toma Sasu, student, Timișoara III, str. Constanței 7: ilustrate; Titus Danuta, elevă, Bytom, Pl. Slowiński 9/10, R.P. Polonă: filatelice, geografie, cinema; Alexandru Madan, Chișinău, str. Pirogov, 65, Universitatea de stat, U.R.S.S.: literatură (în română și rusă); Ana Zabo, Boja, dr. Alfoldi J 25 a, R.P. Ungară: muzică, sport, literatură; Mariana Georgescu, elevă, Pitești, str. M. Dumitrescu, 4: ilustrate; Cornelia Morar, elevă, com. Gurahonț, str. N. Bălcescu, 146, reg. Crișana: literatură, cinema.

ALTE NOUĂȚI FILATELICE

„Intr-unul din numerele trecute, „Flacăra” a publicat cîteva noutăți filatelice interesante. Mai aveți și altele?”

Petra FALKAȘ
Chirnogei, reg. Dobrogea

După Sudan și Republica Arabă Unită, numeroase alte țări de pe continentul african continuă să emită mărci poștale consacrate acțiunii internaționale de sub auspiciile UNESCO pentru strămutarea valoroaselor monumente ale anticității din deșertul nubian (care va fi acoperit de bazinul lacului de acumulare al barajului de la Assuan).

Au fost emise astfel de mărci poștale în: Coasta de Fildeș (valoare 60 fr. Poșta Aeriană); Dahomey (valoare 25 fr. P. A.); Gabon (valori 10 fr. + 5 fr., 25 fr. + 5 fr., 50 fr. + 5 fr., toate trei P.A.); Mali (valori

25 fr. și 55 fr. ambele P.A.); Mauritania (valori 10 fr., 25 fr. și 60 fr., toate trei P.A.).

Vor mai emite asemenea mărci poștale Nigeria, Senegalul, Republica Ciad etc.

Administrația poștală a Principatului Monaco aniversează, printr-o serie de mărci, cinci decenii de la primul zbor aerian de la Monte Carlo. Cele 16 mărci poștale aduc în imagini lor momente din celebrele zboruri din primele decenii ale secolului al XX-lea, printre care primul ocol aerian al globului, realizat la 24 august 1924 de un echipaj american pe bordul biplanului „Douglas-Liberty”, și traversarea Oceanului Atlantic de către Charles Lindbergh pe monoplanul „Ryan”.

Tunelul rutier transalpin Grand-St-Bernard constituie subiectul uneia din cele 4 mărci poștale emise recent de poșta Elveției. Acest tunel, lung de aproape 6 km, va înlesni o permanență legăturii rutiere între Italia și Elveția, practicabilă în toate cele patru anotimpuri. Marca poștală sus-numită are nominalul de 5 cenți, fiind imprimată în culorile măslinei, albastru deschis și roșu.

V. T.

EXPOZIȚIE LA BACĂU

Galeria de Artă a Muzeului regional din Bacău a adăpostit o expoziție interregională de pictură și sculptură la care au expus din lucrările lor artiști din regiunile Iași, Suceava și Bacău.

Prof. V. BOGDANET
Bacău

VĂ ROG SĂ PUBLICAȚI...

Ca vechi cititor al „Flăcării” îmi exprim mulțumirea față de felul în care este prezentată revista, atât sub aspectul ei grafic cît și al conținutului. Țin de asemenea să subliniez faptul că rubrica „Dialog cu cititorii” constituie o formă eficientă de a ține legătura între redacție și cititori, prezentînd în același timp prin răspunsurile care se dau aici, materiale deosebit de interesante, scrise și semnate de specialiști din cele mai variate domenii. Doriștea mea ar fi ca „Flacăra” să publice la „Dialog” și un răspuns la o temă mai puțin abordată: ultimele descoperiri în biologie, știință fondată de savantul român Emil Racoviță.

Ștefan D. ION
București

N.R. Mulțumim cititorului nostru Ștefan Ion pentru aprecierile sale și-l asigurăm că vom publica în viitor un material pe tema propusă.

u cititorii

DE LA CORESPONDENȚI

Sudorul. (D. Vințilă, Suceava)

În zori pe Dundre. (Maxim Gherasim, Tulcea)

POȘTA NOASTRĂ

ALEX. MINCULESCU, București. 1) Manifestările din cadrul Olimpiadei de la Innsbruck au fost transmise prin rețeaua televiziunii și Euroviziunii și retransmise prin postul nostru de televiziune. În prezent, televiziunea noastră este conectată direct cu posturile de televiziune din U.R.S.S., Bulgaria și Ungaria. Prin intermediul lor, prin tranzit, se pot stabili legături și cu alte țări. În ce privește acoperirea teritoriului întregii țări cu o rețea de posturi ce retransmit programele studioului din București — operațiunea a fost în cea mai mare parte îndeplinită și nu e de loc departe ziua când ea va fi terminată cu totul. 2) Da, e adevărat: o scurtă perioadă de timp după constatarea morții clinice, unghiile și părul continuă să mai crească. 3) În ce privește originea denumirilor geografice de care ne întrebați, la rândul nostru am întrebat un specialist și vom publica răspunsul în rubrica „Povestea vorbei”.

GABRIEL RUSU, Dej. Vă vom satisface dorința și vom publica un material despre cîntărețul Traian Grozăvescu. În ce vă privește, credem că cel mai bine ar fi să începeți a activa în cadrul Casei raionale de cultură, unde veți primi și sugestiile privitoare la felul cum să vă cultivați aptitudinile.

PETRE RĂDULESCU, Brazi. Cupa revistei „Flacăra” se acordă echipei din categoria A care în cadrul campionatului pe 1963-1964 realizează cele mai multe puncte în deplasare. Ca atare, nu e vorba de o competiție specială dotată cu această cupă — cucerirea ei fiind cunoscută o dată cu încheierea campionatului republican pe acest an.

Iată și răspunsurile la celelalte întrebări: 1) Frații Nunweiler sînt și mai mulți decît ați crezut dv: șapte la număr. Dar numai cinci dintre ei joacă fotbal, întrucît cei doi mai mari (care poartă, respectiv, numerele I și II) s-au retras din activitatea competițională. Prezum știți, cei ce poartă numerele III, IV și VI (respectiv: Lică, Nelu și Radu) joacă în primul lot al echipei Dinamo-București. Nunweiler V (Victor) joacă în echipa Dinamo Victoria, una din echipele frunțase ale seriei sud din categoria C. În ce-l privește pe mezinul familiei acestuia de fotbaliști, Nunweiler VII

(Edi), el joacă în echipa de picici a clubului Dinamo. 2) Copil joacă în echipa Industria Sîrmei din Cîmpia Turzii, formație din seria a II-a a categoriei B. 3) Întrebarea aceasta este mult prea generală. În activitatea fotbalistică de la noi sînt și scăderi, și lipsuri, și... speranțe. Păreră noastră despre comportarea echipelor angrenate în campionat corespunde... clasamentului. Deci și Petrolul își merită locul! 4) Noi nu participăm la campionatele mondiale de box profesionist, iar pe linie de amatori asemenea campionate nu se organizează. La diferite manifestări internaționale de box amator (olimpice, universitare, europene ș.a.) am avut uneori succese, cucerind diferite titluri.

IULIAN ȘTEFANESCU, Breaza. 1) La orice oficiu poștal vă veți adresa vi se va spune cum se franchează toate tipurile de corespondență internă și externă. 2) Cititorii de peste hotare care vor să corespundă cu tineri din țara noastră indică adeseori limbile în care scriu. Cînd noi nu specificăm acest lucru în rubrica noastră, înseamnă că respectivul nu a cerut să i se scrie într-o limbă anume și atunci puteți încerca în ce limbă preferați. 3) În U.R.S.S. e mai bine să scrieți adresele în alfabetul slav. 4) Ilustratele le puteți trimite fie direct, francîndu-le după tariful de ilustrate, fie în plicuri închise, francîndu-le ca scrisori.

DAN NICULESCU, Poiana Mare. Dacă nu puteți renunța cu totul la fumat, desigur că e o realizare și reducerea cantității de țigări fumate zilnic; bine ar fi însă să vă lăsați cu totul. În ce privește revenirea asupra problemelor ridicate în materialul nostru „Tutunul — pro și contra”, nu am renunțat la ea, și o vom face, ba chiar foarte curînd.

V. SILVIAN

Traian Iliescu, Constanța; Tina Sulț, Feldioara; A. Ballo, București; Ion Cristoiu, Panciu; Viviana Maisuc, Iași; Gicu Faicaș, Ineu; Doina Velea, Cluj; Ioana Mateescu, Tîrgoviște; Lidia Popovici, București; Ioana Militaru și Carmen Leulescu, com. Solcuța; Marcel Nanu, Turnu-Severin; Vasile Radu, Hunedoara — tuturor celor de mai sus li s-au trimis răspunsurile prin poștă.

opunerea celor două orașe — cel vechi și cel nou — deși esențială și perfect justă, necesită, pentru a fi mai completă, cercetarea unor detalii care marchează, în chiar cuprinsul ultimului deceniu, evoluția plină de semnificații a construcțiilor și a ansamblurilor arhitectonice.

Primele construcții, concepute în stil clasicizant, cu fațadele împodobite cu balcoane, pilaștri, frontoane și încadrăminte bogat ornamentate la ferestre, au, deși sînt construite între anii 1954-1955, un iz prematur vestit. În afară de faptul că sînt lipsite de unele elemente de confort urban — precum magazinele de la parter — bunăoară — aceste construcții au fost și foarte costisitoare. (Faptul este explicabil dacă ținem seama îndeosebi că fațada unui asemenea bloc, scotită la o suprafață egală cu a unuiu construit acum, costa cu 600.000 lei mai mult.)

Alături de aceste construcții, marcînd o sensibilă evoluție în concepția arhitectonică și în stil, sînt blocurile construite în anii următori. Formele clasicizante sînt abandonate, sînt abandonate și ornamentele, ferestrele iau o altă linie — de la vertical la orizontal. Prețul de cost scotit per apartament e sensibil micșorat. Urmează, în fine, blocurile recent înălțate. Se remarcă sporirea numărului de nivele de la două la patru, culoarea delicată, vie, a fațadelor, impresia generală de luminos și aerat creată de construcțiile care, datorită elevației, se ridică pe suprafețe mai mici, dînd puțință de extindere spațiilor verzi.

La parterele noilor blocuri se aliniază magazine elegante, în ton și prin rînduiala lor și prin stilul mobilierului, cu întreg ansamblul. De adăugat că prețul de cost pe apartament în cazul acestor construcții — deși mai confortabile — e și mai scăzut.

Sumara istorie a orașului nou, etapele destul de clare care-i marchează dezvoltarea, demonstrează cu prisosință creșterea priceperii arhitecților și constructorilor noștri, îmbogățirea experienței lor, sporirea exigenței profesionale, preocuparea permanentă de a răspunde sarcinilor trasate de partid.

IAU FIINȚĂ MICRORAIOANELE

Dacă noile construcții urbane de la Baia-Mare, grupate la un loc, îndreptățesc aprecierea globală de oraș nou, cît se poate de firească este denumirea de microrăioane pe care arhitecții o dau zonelor ce urmează a fi construite în anii următori în acest nou oraș. Denumirea nu este consecința unei simple subdiviziuni logice sau administrative, ci corespunde unei concepții urbanistice moderne, care pretinde organizarea noilor blocuri de locuințe, a magazinelor și așezămintelor de interes social-cultural, ca unități complexe în stare să satisfacă toate cerințele celui ce le locuiește. După acest principiu vor fi clădite în următorii ani două microrăioane pe malul drept al Săsarului, continuînd, și în bună măsură dezvoltînd, experiența acumulată.

Construcția unuiu dintre aceste microrăioane, care va avea 2.500 de apartamente, a și început. Se lucrează deocamdată la opt blocuri (600 de apartamente) care vor fi date în folosință în acest an; construcția a încă două va

porni foarte curînd, iar în trimestrul patru al acestui an (ținînd seama de faptul că vor intra în funcțiune două centrale termice), se va deschide șantierul a încă patru blocuri care vor constitui frontul de lucru pentru lunile de iarnă.

Concomitent cu aceste construcții se încheie cele din microrăionul existent în stînga Săsarului: un lot de 120 de apartamente a fost predat, încă 120 vor fi predate noilor locatari în luna august, iar blocul-turn, cu 10 etaje, va fi gata pînă la finele anului.

Noile microrăioane, concepute ca unități urbanistice complexe, au o rază de 400-450 metri. Circulația în cadrul lor se face pe străzi și alei unde n-au acces vehiculele mari, mai grele și mai zgomotoase, folosite ca mijloace de transport în comun. Pentru acestea există o stradă largă, circulară, ca un inel în jurul raionului. În mijlocul fiecăruia dintre microrăioane, reflectînd preocuparea de a apropia omul de centrul comercial și de prestări de servicii de mare utilitate, se construiesc magazine de care orice om are zilnic nevoie (piine, carne, lapte) cît și ateliere de croitorie, de coafură ș.a.

Pentru copii sînt prevăzute noi școli și terenuri de sport, iar pentru toți locuitorii peluze și grădini. Deci pe lîngă magazinele și atelierele de utilitate curentă, pe lîngă locurile de recreație și destindere (între care nu trebuie uitat cinematograful și restaurantul), microrăioanele orașului nou vor oferi locuitorilor liniște, lumină și aer.

Blocurile de locuințe care vor avea 10 etaje (din care patru blocuri amplasate pe malul apei și zece sub coasta dealului împădurit care fărîmurește zarea), se vor înălța începînd de acum în următorii trei ani, o dată cu toate construcțiile de utilitate publică și cu celelalte blocuri a cîte patru etaje desăvîrșind microrăioanele — două moderne și elegante viitoare cartiere ale noului oraș.

Firește, în astă operă constructivă, care rivalizează în concepție urbanistică cu numeroase cartiere și ansambluri noi din alte orașe ale țării, metodele de construcție sînt și vor fi cele mai moderne deoarece prin ele se pot asigura pe de o parte eleganța, confortul și prețul de cost scăzut, pe de altă parte reducerea considerabilă a timpului de lucru al noilor construcții.

Zilele însoțite ale acestui mai gălesc Baia-Mare într-un mare avînt constructiv. Ceea ce nu înseamnă cîtuși de puțin abandonarea orașului vechi. În piața seculară, vechile vaduri comerciale s-au reamenajat fără a altera stilul construcțiilor, fațadele bătrînelor edificii se curăță și se restaurează, iar piața propriu-zisă, transformată în splendidă grădină, încîntă prin bogăția de culori și șoapte de havuzuri.

Oraș vechi, păstrat și ocrotit cu grijă, vegheat de Turnul Ștefan, oraș nou edificat cu fantezie, pricepere și dragoste pentru om, Baia-Mare, așezarea mineurilor și metalurgistilor, deși a fost din veacuri numită cea mare, acum devine cu adevărat mare; nu numai prin proporții, ci mai ales prin bogăția de înțelesuri a construcției socialiste.

Virgil DĂNCULESCU

În așteptarea olimpicelor de la Tokio

CURSELE DE FOND IERI, AZI, MÎINE...

Alergările de fond în atletism, ca și cursele lungi cu schiurile, au fost timp de mai multe decenii apanajul sportivilor din nordul Europei. Aceștia au câștigat ani de-a rândul majoritatea concursurilor internaționale, au urcat cu regularitate treptele podiumurilor olimpice și au deținut recordurile lumii pe 5.000 și 10.000 metri.

Dacă în cursele cu schiurile, denumite de altfel și „probe nordice” sportivii finlandezi, suedezi și norvegieni sînt și astăzi printre cei mai buni din lume (recentele întreceri olimpice de la Innsbruck confirmă din nou acest lucru), în schimb la atletism, nordicii au cam pierdut contactul cu primul pluton. Aceasta, deși rezultatele înregistrate de ei în ultimii ani sînt cu mult superioare celor care au făcut celebri, la timpul lor, o întreagă pleiadă de alergători ca Paavo Nurmi, Ville Ritola, Hannes Kolehmainen, Ilmari Salminen, Taisto Mäki, Gunder Hägg etc.

Cu patru decenii în urmă, fondul mondial era dominat cu autoritate de finlandezul Paavo Nurmi, de mai multe ori campion olimpic și recordman al lumii. Numai la o singură olimpiadă, cea din 1924, Nurmi a cucerit 4 medalii de aur (1.500 m, 5.000 m, cros individual și alergare pe echipe), după ce în 1920 fusese campion olimpic la 10.000 m și al doilea la 5.000 m. În 1924 Nurmi — considerat ca un veritabil erou al Olimpiadei de la Paris — a înregistrat pe 5.000 m timpul de 14 : 28,2 care a produs o adevărată senzație în lumea atletismului. În ciuda neînumăratelor tentative de dobîrîre a acestui record, performanța lui a rămas înscrisă pe tabelul de onoare pînă în anul 1932. Exact după 8 ani, tot la 19 iunie, un alt finlandez, Lauri Lehminen, campion olimpic la Los Angeles, corectează recordul cu mai bine de 11 secunde. Au trebuit să treacă alți 7 ani pînă la o nouă îmbunătățire a acestei performanțe și tot unui finlandez, Taisto Mäki, îi revine cîstea de a duce mai departe gloria predecesorilor săi. El a realizat 14 : 08,8 anunțînd, prin aceasta, începerea asaltului „granitei” celor 14 minute, considerată multă vreme ca limită a posibilităților omenești. Și n-a trecut decît un an pînă ce alergătorul suedez Gunder Hägg a reușit să încheie cursa de 5.000 m în 13 : 58,2.

Cu acest record Hägg s-a menținut mai bine de 14 ani în fruntea listei specialiștilor mondiali pe această distanță, deși noi generații de alergători renu-

miți (Heino, Reiff, Anufriev etc.) au tot încercat să-l „detroneze”. Cel care a reușit totuși această mare izbîndă a fost Emil Zatopek, unul dintre cei mai buni alergători de fond din lume.

La Paris, în mai 1954, Zatopek corectează cu o secundă performanța lui Hägg. Noului record i se prevede o viață lungă și liniștită... Dar n-au trecut decît trei luni și, la Campionatele europene de la Berna, tînărul sportiv sovietic Vladimir Kuș a realizat 13 : 56,6.

Pînă la sfîrșitul anului 1954 recordul mondial pe 5.000 m a mai fost corectat de încă două ori. La Londra englezul Christopher Chataway, în aceeași cursă

XVIII-a Olimpiadă, așii atletismului mondial vor da asaltul pentru dobîrîrea lui.

Începutul, într-un fel l-au și făcut atleții din emisfera sudică, care au obținut o serie de rezultate promițătoare. Din acestea, cel mai concludent este rezultatul australianului Ron Clarke, care a stabilit un nou record mondial pe 10.000 m cu 28 : 15,6.

Primul alergător care și-a înscris numele pe lista recordurilor la 10.000 m a fost francezul Jean Bouin (30"58,8) în 1911. Recordul său a „trăit” un deceniu, pînă ce finlandezul Nurmi l-a îmbunătățit cu aproape 20 de secunde (30 : 40,2). Următoarele șapte corectări, aduse recorde-

- ① Andrei Barabaș, care cu 13 : 49,8 și-a înscris numele pe lista celor mai rapizi alergători pe 5.000 m plat.
 ② Paavo Nurmi, „finlandezul zburător” fotografiat la New York unde a făcut recent o călătorie (dreapta).
 ③ Două nume celebre: Vladimir Kuș (stînga) și Emil Zatopek.

cu Kuș, îl învinge pe alergătorul sovietic obținînd 13 : 51,6, pentru ca numai după 10 zile, la Praga, Kuș să reîntre în posesia recordului realizînd 13 : 51,2.

Cursa recordului continuă în 1955 cînd statisticienii consemnează alte trei îmbunătățiri: ungurul Sandor Iháros — 13 : 50,8, Vladimir Kuș — 13 : 46,8 și din nou Iháros — 13 : 40,6. Sezonul competițional al anului 1956 aduce încă o corectare recordului lumii: englezul Gordon Pirie marchează pe 5.000 m 13 : 36,8. Deși cîștigă detașat titlul olimpic la Melbourne, Kuș nu mai poate reveni, în acel an, în fruntea performerilor mondiali. El a realizat însă acest lucru la 13 octombrie 1957 la Roma, cînd a obținut excepționalul 13"35,0.

Recordul lui Vladimir Kuș figurează și astăzi pe tabelul de onoare. El a rezistat cu succes tuturor tentativelor. Se pare însă că în acest an, al celei de-a

lui, le-au făcut numai alergătorii din „țara celor 1.000 de lacuri”: Ritola (30 : 35,4 și 30 : 23,2) și iarăși Nurmi (30 : 06,6) în 1924. Salminen (30 : 05,6 — 1937), Mäki (30 : 02,0 și 29 : 52,6 în 1938 și respectiv, 1939) și Viljo Heino (29 : 35,4 în 1944).

Și la această probă tot Zatopek a fost cel care a spulberat mitul invincibilității nordicilor. În 1949 el a realizat 29 : 28,2, dar n-au trecut trei luni, de la data recordului și Heino a revenit în frunte cu 29 : 27,2 pînă la sfîrșitul anului 1949, Zatopek n-a scăpat însă prilejul de a readuce recordul în Cehoslovacia, realizînd 29 : 21,2.

Zatopek a mai îmbunătățit de patru ori valoarea performanțelor sale, fiind cel dintîi care a reușit să coboare sub 29 de minute (28 : 54,2 în iunie 1954). Iháros (28 : 42,6 în 1956) și Kuș (28"30,4 în același an) își înscriu

și ei numele printre recordmanii probei.

În anul Olimpiadei din 1960, după ce a cîștigat medalia de aur la Roma, Piotr Bolotnikov a îmbunătățit, la Kiev, recordul lumii cu 11,6 sec. Așadar, Ron Clarke (reamintim : 28 : 15,6) este primul alergător neeuropean care deține recordul mondial într-o probă de fond.

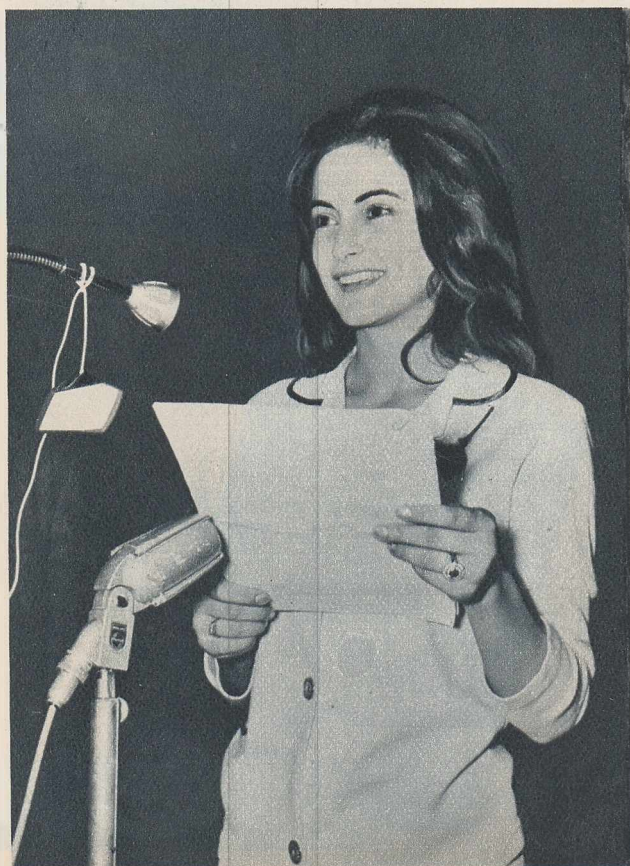
Dintre atleții noștri, singurul care a realizat un rezultat, cum se spune, cu largă circulație internațională este Andrei Barabaș. La ediția de anul trecut a campionatelor internaționale el a realizat un nou record republican la 5.000 m cu 13 : 49,8, performanță cu care se olasează printre cei mai rapizi alergători din lume pe această distanță. Barabaș, un atlet foarte conștient, se antrenează cu toată sîrguința și promite alte îmbunătățiri ale recordului său.

Romeo VILARA

Vitrina biroului de turism suedez din Stockholm, înfățișând aspecte de pe litoralul românesc.

La recentul congres național al studenților greci, la care au asistat și reprezentanți ai organizațiilor studențești din 20 de țări, salutul U.A.S.R. a fost adus de studenta română Georgeta Oțetea-Firică.

Trupele O.N.U. în Cipru și-au intensificat eforturile pentru calmarea situației din insulă. În fotografie: pentru a se preîntâmpina eventuale acțiuni teroriste, în diferite locuri ciprioții sînt percheziționați spre a se vedea dacă nu au arme asupra lor.

Știri transmise din Congo de agențiile de presă internaționale relatează despre extinderea activității partizanilor și în capitala țării. În fotografie: un patriot congolez brutalizat de polițiști pe străzile orașului Leopoldville.

Cu iahtul „Tawau”, un grup de tineri englezi vor participa la o cursă internațională Plymouth — New York, via Lisabona și Bermude.

În provincia Radfan din Federația Arabiei de sud, continuă luptele dintre trupele britanice (în fotografie) și triburile răsculate, care opun o rezistență înverșunată.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Școlii 1, raionul 30 Decembrie.
Căsuța poștală 8607, Of. 33. Telefon 17.60.10 — înt. 1744.
ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.
TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei.
PREȚUL REVISTEI: 2 LEI.
TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”.
MACHETA: Ion Vulpescu.

Sanda
CREMA CU
STIMULATORI
BIOLOGICI
COMPLEXI
CREMA CU
STIMULATORI
BIOLOGICI
COMPLEXI

Apa de colonie
și parfumul

— Crema contra punctelor negre „Sanda” previne și suprimă coșurile, îndepărtează punctele negre și celelalte impurități ale pielii.

— Crema cu stimulatori biologici complecși „Sanda” conține vitamine și substanțe active care regenerează și întineresc pielea, menținându-i și prelungindu-i vitalitatea.

— Crema astringentă „Sanda” conține substanțe active care închid porii dilatați, catifelind și întreținind pielea.

**ȘTIINȚA MODERNĂ
ÎN SLUJBA FRUMUSEȚII**

Sanda

